

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

24 Μαΐου 2024

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 2967

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 818/2023*

Λήψη απόφασης επί της προηγούμενης γνωστοποίησης συγκέντρωσης σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10 του ν. 3959/2011, σχετικά με την απόκτηση από την εταιρεία με την επωνυμία «LAFARGE BETON Α.Β.Ε.Ε.» του αποκλειστικού ελέγχου επί της εταιρείας με την επωνυμία «ΛΑΡΣΙΝΟΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.».

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 5η Μαΐου 2023, ημέρα Παρασκευή και ώρα 12:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Λιανός

Μέλη: Χαρίκλεια Νικολοπούλου (Αντιπρόεδρος)
Παναγιώτης Φώτης

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε δυο (2) επιπλέον εκδόσεις με τα διακριτικά: (1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2) Έκδοση για την εταιρεία «LAFARGE BETON Α.Β.Ε.Ε.». Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (Α' 93), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (Β' 1790/2023).

Χαρίκλεια Βλάχου
Παντελής Μπορόβας
Άννα Γκάτζιου (Εισηγήτρια)
Μιχαήλ Πολέμης και
Ιωάννης Μιχαήλ λόγω κωλύματος της Χρυσοβαλά-
ντου - Βασιλικής Μήλλιου
Γραμματέας: Ευγενία Ντόρντα.

Το τακτικό μέλος/Εισηγητής Ιωάννης Στεφάτος, απουσίαζε λόγω δικαιολογημένου κωλύματος. Πριν την έναρξη της συζήτησης, ο Πρόεδρος όρισε Γραμματέα της υπόθεσης την υπάλληλο της Γραμματείας Προέδρου, Αντιπροέδρου και Εισηγητών, Ευγενία Ντόρντα με αναπληρώτρια την Ηλιάνα Κούτρα.

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στην Εισηγήτρια της υπόθεσης, Άννα Γκάτζιου, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά το περιεχόμενο της υπ' αρ. οικ.3473/03.05.2023 γραπτής εισήγησης επί της κρινόμενης υπόθεσης και πρότεινε, για τους λόγους που αναφέρονται αναλυτικά στην Εισήγηση, να εγκριθεί η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση.

Η Επιτροπή στη συνέχεια, αφού αποχώρησαν από την αίθουσα οι υπηρεσιακοί παράγοντες, προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας της υπόθεσης, Άννας Γκάτζιου, η οποία δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία, και αφού έλαβε υπόψη την υπ' αρ. οικ. 3473/03.05.2023 έκθεση της αρμόδιας Εισηγήτριας, τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, τις απόψεις των μελών και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

Σκέφθηκε ως εξής:

I. Η ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑ ΠΡΑΞΗ

1. Στις 13.03.2023 η εταιρεία «LAFARGE BETON A.B.E.E.» (εφεξής και LAFARGE ή Εξαγοράζουσα ή Γνωστοποιούσα) κατέθεσε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής και ΕΑ) το υπ' αριθ. πρωτ. 2151 έντυπο γνωστοποίησης συγκέντρωσης επιχειρήσεων (εφεξής και Γνωστοποίηση ή Συναλλαγή), σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, αναφορικά με την απόκτηση αποκλειστικού ελέγχου επί της εταιρείας «ΛΑΡΣΙΝΟΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.» (εφεξής και ΛΑΡΣΙΝΟΣ ή Εξαγοραζόμενη).

2. Με τη γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση, η LAFARGE θα αποκτήσει το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της Εξαγοραζόμενης και συνεπώς τον αποκλειστικό έλεγχο επί αυτής. Δυνάμει της από 24.02.2023 Σύμβασης Πώλησης Μετοχών (εφεξής και η Σύμβαση) μεταξύ [...] και της LAFARGE, η LAFARGE θα αποκτήσει [...] μετοχές της Εξαγοραζόμενης, οι οποίες αντιστοιχούν στο 100% του ολοσχερώς καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της, έναντι τιμήματος. Ως εκ τούτου, η LAFARGE θα αποκτήσει τον αποκλειστικό έλεγχο επί της ΛΑΡΣΙΝΟΣ. Η οικονομική αξία της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης είναι το συνολικό τίμημα για τη μεταβίβαση των μετοχών, το οποίο ανέρχεται στο ποσό των [...].

3. Δια της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης, η Εξαγοράζουσα προσδοκά την επέκταση της παρουσίας της στους τομείς παραγωγής και διάθεσης έτοιμου σκυροδέματος (RMX) και αδρανών υλικών σε γεωγραφικές περιοχές όπου η δραστηριοποίησή της είναι περιορισμένη, ιδίως στην περιφέρεια της Πελοποννήσου, με γνώμονα τη βελτίωση της παραγωγικής και εμπορικής της δραστηριότητας υπό όρους ποιότητας, καινοτομίας και βιώσιμης ανάπτυξης.

II. ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΑ ΜΕΡΗ- ΚΥΚΛΟΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

4. Η LAFARGE είναι εταιρεία του ομίλου ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ και μέλος του ομίλου HOLCIM. Συγκεκριμένα, είναι [...] θυγατρική εταιρεία της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ.

5. Η LAFARGE δραστηριοποιείται στον κλάδο των αδρανών υλικών, διαθέτοντας έξι ασβεστολιθικά λατομεία που καλύπτουν την ηπειρωτική και νησιωτική Ελλάδα. Περαιτέρω, δραστηριοποιείται στον κλάδο παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, διαθέτοντας δίκτυο είκοσι έξι μονάδων στην ηπειρωτική και νησιωτική Ελλάδα (οι οποίες διακρίνονται σε εμπορικές μονάδες RMX¹ και σε μονάδες facon RMX²). Η μητρική εταιρεία της LAFARGE, ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, δραστηριοποιείται στον κλάδο των αδρανών και βιομηχανικών υλικών, διαθέτοντας ένα

¹ Σε επίπεδο ελληνικής επικράτειας οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις στην αγορά έτοιμου σκυροδέματος λειτουργούν τόσο εμπορικές μονάδες παραγωγής όσο και εργοταξιακές μονάδες παραγωγής. Οι δεύτερες εξυπηρετούν αποκλειστικά τις ανάγκες προμήθειας ενός συγκεκριμένου έργου, συνήθως κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών και άρα δεν καλύπτουν τη ζήτηση από λοιπούς πελάτες της εκάστοτε περιοχής. Συνεπώς, η ύπαρξη τους είναι πεπερασμένης διάρκειας, ταυτιζόμενη με τη διάρκεια κατασκευής του εκάστοτε έργου που εξυπηρετούν, ενώ η λειτουργία τους παύει με την αποπεράτωση του έργου αυτού. Ως εκ τούτου, κατά την άποψη της Γνωστοποιούσας, οι εργοταξιακές μονάδες παραγωγής δεν τελούν σε σχέση ανταγωνισμού με τις εμπορικές μονάδες παραγωγής. Βλ. Γνωστοποίηση.

² Αποτελεί συνήθη πρακτική μια επιχείρηση στην αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος να παραχωρεί για ορισμένο χρονικό διάστημα τη χρήση του συνόλου ή μέρους μιας μονάδας παραγωγής της σε δεύτερη επιχείρηση (μονάδα "facon") προκειμένου η εν λόγω δεύτερη επιχείρηση να τη λειτουργήσει προσωρινά, ώστε να εξυπηρετήσει συγκεκριμένους πελάτες (π.χ. λόγω γεωγραφικής εγγύτητας). Βλ. Γνωστοποίηση.

ασβεστολιθικό λατομείο και στον κλάδο παραγωγής τσιμέντου, διαθέτοντας δύο μονάδες παραγωγής τσιμέντου στο Βόλο και στην Εύβοια³.

6. Η ΛΑΡΣΙΝΟΣ είναι εταιρεία του Ομίλου ΛΑΡΣΙΝΟΣ. Δραστηριοποιείται στον κλάδο των αδρανών υλικών, διαθέτοντας τέσσερα λατομεία, καθώς και στον κλάδο παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, διαθέτοντας δίκτυο δεκαεπτά μονάδων έτοιμου σκυροδέματος, οι οποίες διακρίνονται σε εμπορικές μονάδες RMX, εργοταξιακές μονάδες RMX και μονάδες facon RMX. Επιπρόσθετα, στον Όμιλο ΛΑΡΣΙΝΟΣ εντάσσονται η εταιρεία με την επωνυμία «ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ Α.Ε.», και η εταιρεία με την επωνυμία «ΚΑΡΤΣΩΝΑΣ-ΛΑΡΣΙΝΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΤΟΙΜΟΥ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΑΔΡΑΝΗ ΥΛΙΚΑ Α.Ε.».

7. Σύμφωνα με τη Γνωστοποιούσα, ο υπολογιζόμενος σύμφωνα με το άρθρο 10 ν. 3959/2011 κύκλος εργασιών καθεμίας από τις συμμετέχουσες στην υπό κρίση πράξη επιχειρήσεις κατά το τελευταίο δημοσιευμένο οικονομικό έτος (2021), στην ελληνική, ενωσιακή και παγκόσμια αγορά είναι ο κάτωθι:

Πίνακας 1: Κύκλοι εργασιών των μερών (σε ευρώ)

Συμμετέχουσες επιχειρήσεις	Παγκόσμια Αγορά	Ενωσιακή Αγορά	Ελληνική Αγορά
Όμιλος HOLCIM	[...]	[...]	[...]
Όμιλος ΛΑΡΣΙΝΟΣ	[...]	[...]	[...]
Σύνολο	[...]	[...]	[...]

III. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

III.1 Χαρακτηρισμός της υπό κρίση πράξης

8. Κατά το άρθρο 5 παρ. 2 του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, συγκέντρωση επιχειρήσεων πραγματοποιείται όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου (από φυσικά ή νομικά πρόσωπα), μεταξύ άλλων στην περίπτωση κατά την οποία ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση ή περισσότερες αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων, με την αγορά τίτλων ή στοιχείων του ενεργητικού, με σύμβαση ή με άλλο τρόπο. Ο έλεγχος μπορεί να είναι αποκλειστικός ή κοινός.

9. Αποκλειστικός έλεγχος αποκτάται εάν μία και μόνη επιχείρηση μπορεί να επηρεάσει καθοριστικά μια άλλη επιχείρηση, όπως όταν η αποκλειστικά ελέγχουσα επιχείρηση έχει την εξουσία να καθορίζει τις στρατηγικές εμπορικές αποφάσεις της άλλης επιχείρησης. Ο αποκλειστικός έλεγχος συνήθως δύναται να αποκτηθεί σε νομική βάση (de jure)⁴. Το πλέον σύνηθες μέσο απόκτησης ελέγχου είναι η απόκτηση μετοχών⁵.

10. Στη Συναλλαγή, η εξαγορά από τη LAFARGE του 100% του μετοχικού κεφαλαίου της ΛΑΡΣΙΝΟΣ, συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών της, συνιστά περίπτωση μεταβολής του

³ Παράλληλα αξιοποιεί τις δυνατότητες των λιμενικών της εγκαταστάσεων τόσο για την εξυπηρέτηση της εσωτερικής αγοράς όσο και την ενίσχυση της εξαγωγικής της δραστηριότητας στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου. Περαιτέρω, διαθέτει έξι κέντρα διανομής, μέσω των οποίων καλύπτει εμπορικά όλη την ηπειρωτική και νησιωτική Ελλάδα σε χύδην και σακευμένο τσιμέντο.

⁴ Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (εφεξής «Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση»), ΕΕ C 95 της 16.4.2008, σ. 1 έως 48, παρ. 54-55.

⁵ Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση, παρ. 17.

αποκλειστικού ελέγχου επί της τελευταίας, καθώς κατά το χρόνο της γνωστοποίησης η Εξαγοραζόμενη ελέγχεται αποκλειστικά από [...], ενώ μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής θα ελέγχεται αποκλειστικά από τη LAFARGE. Ειδικότερα, η LAFARGE αποκτά, δυνάμει της Σύμβασης, το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου της Εξαγοραζόμενης, μετά των θυγατρικών της, γεγονός το οποίο οδηγεί σε απόκτηση του ελέγχου της διοίκησης και των πόρων της ΛΑΡΣΙΝΟΣ, και σε απόκτηση των δικαιωμάτων ψήφου της και κατά τούτο αποτελεί μόνιμη μεταβολή ελέγχου επί αυτής.

11. Κατά συνέπεια η γνωστοποιηθείσα συναλλαγή συνιστά συγκέντρωση κατ' αρθ. 5 του ν. 3959/2011, ως ισχύει.

III.2 Αρμοδιότητα ΕΑ

12. Η υπό κρίση συγκέντρωση, υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση, καθώς εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 παράγραφος 1 ν. 3959/2011. Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 ν. 3959/2011, όπως ισχύει, με βάση τους κύκλους εργασιών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων κατά το τελευταίο διαθέσιμο οικονομικό έτος (2021) στην ελληνική και παγκόσμια αγορά, οι οποίοι παρατίθενται στον Πίνακα 1 ανωτέρω, έχει εθνική διάσταση, δεδομένου ότι ο εθνικός κύκλος εργασιών του Ομίλου HOLCIM και του Ομίλου ΛΑΡΣΙΝΟΣ, υπερβαίνει έκαστος τα 15.000.000 ευρώ, ενώ ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών του Ομίλου HOLCIM και του Ομίλου ΛΑΡΣΙΝΟΣ υπερβαίνει τα 150.000.000 ευρώ. Περαιτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν έχει ενωσιακή διάσταση, καθώς δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 1 παράγραφος 2 και 3 του Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004.

III.3 Έλεγχος παραδεκτού, εμπροθέσμου και προσήκοντος της γνωστοποίησης

13. Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6, παράγραφος 1 του ν. 3959/2011, το έντυπο γνωστοποίησης υπεβλήθη στην ΕΑ στις 13.03.2023 (αριθ. πρωτ. 2151), ήτοι εντός 30 ημερών από την υπογραφή της από 24.02.2023 Σύμβασης Πώλησης Μετοχών⁶. Ως εκ τούτου, η εν λόγω γνωστοποίηση θεωρείται εμπρόθεσμη και παραδεκτή. Η προθεσμία έκδοσης απόφασης της ΕΑ επί της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης, σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 3 του ν. 3959/2011, παρέρχεται την 07.05.2023, η οποία όμως συμπίπτει με μη εργάσιμη ημέρα (Κυριακή), και ως εκ τούτου η σχετική προθεσμία παρατείνεται μέχρι τις 08.05.2023, ημέρα Δευτέρα⁷.

IV. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ- ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ-ΜΕΡΙΔΙΑ

14. Η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή/και υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται. Η σχετική αγορά προϊόντων ενδέχεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αποτελείται από επί μέρους προϊόντα ή/και υπηρεσίες που παρουσιάζουν σε μεγάλο βαθμό όμοια φυσικά ή τεχνικά χαρακτηριστικά και είναι εναλλάξιμα.

⁶ Με την ως άνω γνωστοποίηση συνυποβλήθηκε το προβλεπόμενο – με ποινή απαραδέκτου – στο άρθρο 45 παρ. 1 του ν. 3959/2011 παράβολο. Επιπλέον, η Γνωστοποιούσα κοινοποίησε στην ΕΑ αντίτυπο του φύλλου της ημερήσιας οικονομικής εφημερίδας πανελλαδικής κυκλοφορίας στο οποίο δημοσιεύτηκε η ανακοίνωση για την υπό κρίση πράξη. Το περιεχόμενο της εν λόγω δημοσίευσης αναρτήθηκε στον διαδικτυακό τόπο της ΕΑ στις 05.04.2023, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 παράγραφος 6 του ν. 3959/2011.

⁷ Βλ. και το άρθρο 60 παρ. 1 και 3 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ν. 2717/1999 (ΦΕΚ Α' 97/17.05.1999).

15. Όπως προκύπτει από την δραστηριότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, οι σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στις οποίες αφορά η παρούσα συγκέντρωση είναι:

- α) η **αγορά παραγωγής αδρανών υλικών** σε ακτίνα 50 χλμ γύρω από το κάθε λατομείο, στην οποία δραστηριοποιούνται τόσο η Εξαγοράζουσα όσο και η Εξαγοραζόμενη
- β) η **αγορά παραγωγής γκρι τσιμέντου**, στην οποία δραστηριοποιείται μόνο η Εξαγοράζουσα
- γ) η **αγορά παραγωγής ετοιμού σκυροδέματος** σε ακτίνα 25 χλμ γύρω από κάθε σχετική μονάδα παραγωγής στην οποία δραστηριοποιούνται τόσο η Εξαγοράζουσα όσο και η Εξαγοραζόμενη.

IV.1 Η ΑΓΟΡΑ ΑΔΡΑΝΩΝ ΥΛΙΚΩΝ

IV.1.1 Περιγραφή προϊόντικής αγοράς

16. Ως αδρανή υλικά καλούνται το σύνολο των διαβαθμισμένων κατά μέγεθος τεμαχίων υλικών ορυκτής (σκύρα, χαλίκια, άμμοι) ή βιομηχανικής προέλευσης, (σκωρίες, ανακυκλωμένο σκυρόδεμα κ.α.) και άλλων υλικών ανόργανης σύστασης, που χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με κάποιο συγκολλητικό μέσο (τσιμέντο, ασφαλτος, κ.λπ.) για παραγωγή συνθέσεων όπως σκυροδέματα, ασφαλτικά μίγματα και σκυρωτά οδοστρώματα ή και αυτούσια (π.χ. ως έρμα σιδηροδρομικών γραμμών). Ονομάζονται αδρανή γιατί η πλειονότητα τους δεν αντιδρά χημικά με τις διάφορες «συγκολλητικές» ύλες. Η μεγαλύτερη ποσότητα αδρανών υλικών προέρχεται από τη θραύση κατάλληλων εξορυγμένων πετρωμάτων ή από περαιτέρω θραύση υλικών φυσικών αποθέσεων (μίγμα κυρίως ασβεστολιθικών, χαλαζιακών και γρανιτικών πετρωμάτων) ποταμών, χειμάρρων, θαλάσσης και καλύπτουν το 45-50%, περίπου, της εξορυκτικής δραστηριότητας στην Ελλάδα. Τα αδρανή υλικά περιλαμβάνουν τις τρεις κύριες πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται στις κατασκευές, ήτοι χαλίκι, θραυστό πέτρωμα και άμμος. Τα λατομεία αποτελούν μια βασική πηγή προέλευσής των αδρανών υλικών⁸.

17. Τα αδρανή υλικά έχουν μεγάλο εύρος εφαρμογής, όμως ο κύριος όγκος τους χρησιμοποιείται στην παρασκευή του σκυροδέματος για το οποίο τα φυσικά ή τεχνητά αδρανή υλικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν πρέπει να έχουν επαρκή αντοχή και πρόσφυση και χημική ανεκτικότητα ως προς το τσιμέντο.

18. Περαιτέρω, τα αδρανή χρησιμοποιούνται για την παρασκευή άλλων δομικών υλών (τσιμεντόλιθων ή άλλων μορφοποιημένων προϊόντων από σκυρόδεμα) και στην οδοποιία, όπου τα αδρανή υλικά που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή των εύκαμπτων οδοστρωμάτων (περίπου το 90% αποτελείται από αδρανή) προέρχονται, κυρίως, από τη θραύση κατάλληλων πετρωμάτων ή άλλων υλικών φυσικών αποθέσεων (ποταμών ή χειμάρρων, θαλάσσιων). Χρησιμοποιούνται επίσης στη σιδηροδρομική, όπου χρησιμοποιούνται κυρίως χονδρόκοκκα (50-65 mm) αδρανή στο υποσύστημα της επιδομής, η οποία αποτελείται από τις σιδηροτροχιές και τους στρωτήρες, για να εξασφαλίζουν την απαραίτητη κλίση και απόσταση μεταξύ τους. Τέλος χρησιμοποιούνται σε άλλες βιομηχανικές εφαρμογές, με πιο διαδεδομένη την τσιμεντοβιομηχανία.

19. Τα αδρανή υλικά με βάση την προέλευσή τους διακρίνονται σε:

- Φυσικής προέλευσης (θραυστά πετρώματα, ποταμίσιες λιμναίες ή θαλάσσιες αποθέσεις, λάβα, ηφαιστειακοί τόφοι, λατομικά προϊόντα κ.λπ.).

⁸ Βλ. ιστοσελίδα <https://www.orykta.gr/oryktes-protos-yles-tis-ellados/latomika-orykta/adrani>

- Τεχνητά ή βιομηχανικά, τα οποία έχουν προκύψει ως προϊόντα ή παραπροϊόντα βιομηχανικής δραστηριότητας από χημική ή θερμική επεξεργασία πρώτων υλών ορυκτής ή άλλης προέλευσης (π.χ. τέφρες, σκωρίες, περλίτης, βερμικουλίτης κλπ).

20. Ανακυκλωμένα είναι τα αδρανή που προκύπτουν από την επεξεργασία και επαναχρησιμοποίηση δομικών υλικών από υφιστάμενες κατασκευές (υλικά κατεδαφίσεων σκυροδέματος, τοιχοποιίας, ασφαλικών έργων κ.λ.π.).

21. Η ελληνική αγορά αδρανών υλικών παρουσιάζεται ιδιαίτερα κατακερματισμένη λόγω της δραστηριοποίησης τόσο καθετοποιημένων επιχειρήσεων, δηλαδή επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται και στις τρεις αγορές (τσιμέντου, αδρανών υλικών και έτοιμου σκυροδέματος) όσο και ανεξάρτητων προμηθευτών, δηλαδή επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται μόνο στην αγορά αδρανών υλικών. Σύμφωνα με τη Γνωστοποίηση, το μερίδιο των ανεξάρτητων προμηθευτών ανέρχεται περίπου σε 65-70% της συνολικής αγοράς, με τους καθετοποιημένους προμηθευτές να καταλαμβάνουν περί το 30-35% αυτής.

22. Στην υπό κρίση συγκέντρωση ως σχετική αγορά προϊόντος ορίζεται το σύνολο των αδρανών υλικών.

IV.1.2 Γεωγραφική Αγορά

23. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία προσφέρουν ή ζητούν τα σχετικά προϊόντα ή παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού και η οποία μπορεί να διακριθεί από άλλες γειτονικές γεωγραφικές περιοχές, ιδίως λόγω των αισθητά διαφορετικών συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν σε αυτές⁹.

24. Στην υπό κρίση υπόθεση, και σύμφωνα με πρόσφατες αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η γεωγραφική διάσταση της αγοράς των αδρανών υλικών είναι τοπική/περιφερειακής εμβέλειας, εκτεινόμενη σε μια ακτίνα 50 έως 80 χιλιομέτρων γύρω από το λατομείο, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες των εκάστοτε περιοχών¹⁰, καθώς τα αδρανή υλικά είναι βαριά και ογκώδη προϊόντα με σημαντικό κόστος μεταφοράς. Σε περιοχές οι οποίες είναι πιο δυσπρόσιτες, με δύσκολη μορφολογία ή/και έχουν λιγότερο καλό οδικό δίκτυο, η ακτίνα γύρω από τα λατομεία μπορεί να περιοριστεί και σε λιγότερο από 50 χιλιόμετρα, λόγω της δυσκολίας μεταφοράς και της αύξησης του σχετικού κόστους. Σε πρόσφατη υπόθεση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όρισε ως ακτίνα γεωγραφικής κάλυψης της αγοράς, τα 50 χλμ. γύρω από το λατομείο¹¹.

25. Με βάσει τα ανωτέρω και δεδομένης της συγκριτικά δύσκολης μορφολογίας του οδικού δικτύου στην ελληνική επικράτεια, για την υπό κρίση συγκέντρωση ως σχετικές γεωγραφικές αγορές ορίζονται οι περιοχές στις οποίες παράγει και προσφέρει αδρανή υλικά η Εξαγοραζόμενη κατ' ανώτατο σε ακτίνα 50 χιλιομέτρων γύρω από το κάθε λατομείο της.

⁹ Στους παράγοντες που επιτρέπουν τον προσδιορισμό της σχετικής γεωγραφικής αγοράς περιλαμβάνονται η φύση και τα χαρακτηριστικά των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών, η ύπαρξη φραγμών κατά την είσοδο στην αγορά, οι προτιμήσεις των καταναλωτών, οι ουσιαστικές διαφορές στα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων μεταξύ γειτονικών γεωγραφικών περιοχών ή οι σημαντικές διαφορές ως προς τις τιμές.

¹⁰ Βλ. αποφάσεις της Ευρ. Επιτροπής M.9316 - PEAB / YIT'S PAVING AND MINERAL AGGREGATES BUSINESS, παρ. 42-44, M.7744 - HEIDELBERGCEMENT / ITALCEMENTI, παρ. 52, M.7550 - CRH / HOLCIM LAFARGE DIVESTMENT BUSINESS, παρ. 140-142 και M.7252 - HOLCIM / LAFARGE, παρ. 335-336 και 343 και εκεί αναφερόμενη διοικητική πρακτική.

¹¹ Βλ. απόφαση της Ευρ. Επιτροπής M.9316 - PEAB / YIT'S PAVING AND MINERAL AGGREGATES BUSINESS, παρ. 45-48.

IV.1.3 Μεριδία αγοράς

26. Με βάση τη Γνωστοποίηση, η Εξαγοράζουσα διατηρεί εφτά λατομεία αδρανών υλικών¹² στην ελληνική επικράτεια, ενώ η Εξαγοραζόμενη λειτουργεί συνολικά τέσσερα λατομεία στους νομούς Κορίνθου, Μεσσηνίας και Φθιώτιδας και ειδικότερα στις περιοχές [...] και [...].

27. Δεδομένου ότι οι σχετικές γεωγραφικές αγορές έχουν οριστεί σε ακτίνα 50 χλμ γύρω από το κάθε λατομείο της Εξαγοραζόμενης, κατωτέρω παρατίθενται στοιχεία για τα λατομεία των συμμετεχουσών στα οποία δημιουργείται οριζόντια επικάλυψη (σε επίπεδο τμήματος κάλυψης - catchment area).

28. Ειδικότερα, με βάση τις ακριβείς τοποθεσίες των λατομείων των συμμετεχουσών, εντοπίζονται οριζόντιες επικαλύψεις σε τμήμα των περιοχών κάλυψης:

- του λατομείου [...] της Εξαγοραζόμενης, στον νομό Φθιώτιδας και του λατομείου [...] της Εξαγοράζουσας στον νομό Μαγνησίας και
- του λατομείου [...] της Εξαγοραζόμενης στον νομό Κορινθίας και του λατομείου [...] της Εξαγοράζουσας στον νομό Αττικής.

IV.1.3.1 Μεθοδολογία καθορισμού μεριδίων αγοράς

29. Σε πρόσφατη απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹³ η οποία αφορά στην αγορά των αδρανών υλικών, λαμβάνοντας υπόψιν ότι η αξία των εν λόγω υλικών είναι αρκετά μικρή και άμεσα επηρεαζόμενη από το κόστος μεταφοράς τους, δέχθηκε ότι για τον καθορισμό των μεριδίων αγοράς πρέπει να εφαρμοστεί μια προσαρμοσμένη μέθοδος. Τα μερίδια παραγωγής, τα οποία χρησιμεύουν ως δείκτες για τα μερίδια αγοράς, υπολογίζονται ως εξής:

- Το μέγεθος της αγοράς (ήτοι η τοπική ζήτηση) υπολογίζεται ως το γινόμενο της κατά κεφαλήν κατανάλωσης στη σχετική χώρα και του πληθυσμού της περιοχής κάλυψης. Για την εκτίμηση του μεγέθους της τοπικής αγοράς ως προς τον πληθυσμό χρησιμοποιείται ένα εργαλείο που περιλαμβάνει το σύνολο πληθυσμιακών δεδομένων της NASA¹⁴.

- Οι συνδυασμένες πωλήσεις της Εξαγοράζουσας και της Εξαγοραζόμενης που αποδίδονται σε περίπτωση ύπαρξης επικάλυψης σε μια σχετική αγορά είναι όλες οι πωλήσεις του λατομείου το οποίο βρίσκεται στο κέντρο της σχετικής αγοράς συν ένα μερίδιο των πωλήσεων κάθε λατομείου του οποίου η ακτίνα επικαλύπτεται με την σχετική αγορά, το οποίο υπολογίζεται με βάση το ποσοστό της επικάλυψης.

- Το μερίδιο της τοπικής αγοράς της Εξαγοράζουσας και της Εξαγοραζόμενης υπολογίζεται ως το πηλίκο των εν λόγω πωλήσεων προς τη συνολική εκτιμώμενη κατανάλωση του σχετικού προϊόντος στην σχετική αγορά:

$$\frac{\text{Πωλήσεις Εξαγοραζόμενης \& Εξαγοράζουσας}}{\text{Συνολική Κατανάλωση στη Σχετική Αγορά}}$$

30. Προκειμένου να υπολογισθούν τα μερίδια αγοράς βάσει της περιγραφόμενης μεθόδου που έχει προκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι αναγκαίες οι εκτιμήσεις για τον ελληνικό πληθυσμό και τη συνολική παραγωγή αδρανών υλικών στην ελληνική επικράτεια. Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), για το 2021 ο ελληνικός πληθυσμός ανερχόταν σε

¹² [...]

¹³ Βλ. σχετ. Απόφαση Ευρ.Επιτρ. Μ.9316 - PEAB / YIT'S PAVING AND MINERAL AGGREGATES BUSINESS, παρ. 122.

¹⁴ <https://sedac.ciesin.columbia.edu/mapping/popest/pes-v3/>

10.432.481 κατοίκους. Περαιτέρω, η συνολική παραγωγή αδρανών υλικών στην ελληνική επικράτεια για το 2022 ανήλθε, σύμφωνα με τη Γνωστοποίηση, σε περίπου [...] τόνους. Ως εκ τούτου, η κατά κεφαλήν κατανάλωση αδρανών υλικών στην Ελλάδα ανέρχεται σε [...] τόνους, η οποία υπολογίζεται ως το πηλίκο της συνολικής κατανάλωσης αδρανών υλικών προς τον ελληνικό πληθυσμό.

IV.1.3.2 Σχετική αγορά κυκλικής περιοχής ακτίνας 50 χλμ. γύρω από το λατομείο [] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ

31. Στην υπό εξέταση ακτίνα των 50 χλμ. γύρω από το λατομείο [...] της Εξαγοραζόμενης στον νομό Φθιώτιδας, ο αριθμός των κατοίκων ανέρχεται σε 274.590. Ως εκ τούτου, το γινόμενο μεταξύ της κατά κεφαλήν κατανάλωσης αδρανών υλικών στην Ελλάδα και του τοπικού πληθυσμού ([...]) καταδεικνύει ότι οι ανάγκες των κατοίκων εντός της σχετικής αγοράς καλύπτονται από [...] τόνους αδρανών υλικών.

32. Μερίδιο της Εξαγοραζόμενης:

- Το λατομείο [...] της Εξαγοραζόμενης παρήγαγε [...] τόνους αδρανών υλικών γεγονός που του αποδίδει [0%-5 %] μερίδιο αγοράς ([...]) εντός της σχετικής αγοράς.

33. Μερίδιο Εξαγοράζουσας:

- Το λατομείο [...] της ΑΓΕΤ Ηρακλής στον νομό Μαγνησίας παρήγαγε [...] τόνους υλικών. Ωστόσο, όπως διευκρινίζει η Γνωστοποιούσα, μόνο ένα μικρό μέρος της παραγωγής που αντιστοιχεί στο περίπου [...] % διατίθεται, κατόπιν επεξεργασίας, ως αδρανές υλικό και το υπόλοιπο [...] % αφορά σε [...] τα οποία δεν διατίθενται ως αδρανή υλικά και είναι εκτός της υπό εξέταση σχετικής αγοράς. Παράλληλα, η δραστηριότητα του λατομείου [...] επικαλύπτει το [...] % του κύκλου της σχετικής αγοράς (ακτίνα 50 χλμ. από το λατομείο [...] της Εξαγοραζόμενης). Κατά συνέπεια, η παραγωγή της Εξαγοράζουσας σε αδρανή υλικά που εξυπηρετεί τμήμα της σχετικής αγοράς γύρω από το λατομείο [...] της Εξαγοραζόμενης ανέρχεται στο γινόμενο του [...] % επί της παραγωγής αδρανών της (ήτοι [...] τόνοι που αντιστοιχεί σε ποσοστό [...] % καθώς το υπόλοιπο είναι [...]), ήτοι [...] ([...]), με το μερίδιο αγοράς που της αποδίδεται στη σχετική αγορά να ανέρχεται στο [0-5%] ([...]).

34. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω εντός της σχετικής αγοράς της κυκλικής περιοχής με ακτίνα 50 χλμ. από το λατομείο [...] της Εξαγοραζόμενης, το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς της Εξαγοράζουσας και της Εξαγοραζόμενης ανέρχεται σε [0-5%] υπολειπόμενου του ορίου του 15% και συνεπώς παρέλκει οποιαδήποτε περαιτέρω ανάλυση κατωτέρω.

IV.1.3.3 Σχετική αγορά κυκλικής περιοχής ακτίνας 50 χλμ. γύρω από το λατομείο [] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ

35. Ο αριθμός των κατοίκων εντός της ακτίνας των 50 χλμ. σε ευθεία γραμμή γύρω από το λατομείο [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στον νομό Κορίνθου, σύμφωνα με το εργαλείο πληθυσμιακών δεδομένων (NASA), ανέρχεται σε 269.946. Ως εκ τούτου, το γινόμενο μεταξύ της κατά κεφαλήν κατανάλωσης αδρανών υλικών στην Ελλάδα και του τοπικού πληθυσμού ([...]) καταδεικνύει ότι οι ανάγκες των κατοίκων εντός της σχετικής αγοράς καλύπτονται από [...] τόνους αδρανών υλικών

36. Μερίδιο της Εξαγοραζόμενης:

- Το λατομείο [...] της Εξαγοραζόμενης, παρήγαγε [...] τόνους αδρανών υλικών γεγονός που της αποδίδει [55-65%] μερίδιο αγοράς ([...]) εντός της σχετικής αγοράς.

37. Μερίδιο της Εξαγοράζουσας:

- Το λατομείο [...] της LAFARGE στον νομό Αττικής παρήγαγε [...] τόνους αδρανών υλικών. Οι κύκλοι ακτίνας 50χλμ. του λατομείου [...] της Εξαγοράζουσας και του λατομείου [...] στον νομό Κορίνθου της Εξαγοραζόμενης τέμνονται. Το λατομείο [...] συγκεκριμένα επικαλύπτει το [...] % του κύκλου της σχετικής αγοράς (ακτίνα 50 χλμ. από το λατομείο [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ). Συνεπεία αυτού, η παραγωγή του σε αδρανή υλικά που εξυπηρετεί τμήμα της σχετικής αγοράς γύρω από το λατομείο [...] της Εξαγοραζόμενης ανέρχεται στο γινόμενο του [...] % επί της συνολικής παραγωγής αδρανών του, ήτοι [...] ([...]). Συνεπώς, το μερίδιο αγοράς που αποδίδεται στη LAFARGE στη σχετική αγορά ανέρχεται στο [65-75%] (αναλογία αδρανών LAFARGE εντός τους κύκλου προς τη συνολική κατά κεφαλήν κατανάλωση αδρανών του κύκλου των 50 χλμ από το λατομείο [...]).

38. Εντός της ακτίνας 50 χλμ. από το λατομείο [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ, το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών ανέρχεται σε [...] %. Δεδομένου ότι το ποσοστό αυτό ξεπερνά το 100% η μεθοδολογία οδηγεί στη συγκεκριμένη περίπτωση σε άτοπο. Το εν λόγω παράδοξο οφείλεται στο γεγονός το συνολικό μέγεθος της εκάστοτε αγοράς υπολογίζεται με βάση την κατά κεφαλήν κατανάλωση και τα πληθυσμιακά δεδομένα κάθε περιοχής (σε σχέση και με γειτνιάζουσες αγορές), αντί για συγκεκριμένα στοιχεία πωλήσεων. Αν και η εν λόγω μεθοδολογία θεωρείται κατάλληλος δείκτης και εφαρμόζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψιν τις προκλήσεις της συλλογής δεδομένων για την αποτύπωση του συνόλου της αγοράς και την αξιολόγηση των επιπτώσεων της συγκέντρωσης, εντούτοις, όπως αναφέρει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή «τα μερίδια αγοράς μπορεί μερικές φορές να υπερβαίνουν το 100%, ιδίως σε πιο αραιοκατοικημένες περιοχές»¹⁵. Στην εν λόγω περίπτωση, η μόνη εκ του νόμου ενεργή λατομική ζώνη στην ευρύτερη περιοχή της Μητροπολιτικής Αθήνας βρίσκεται στη Δυτική Αττική, όπου εξ απόψεως χωροθέτησης το λατομείο [...] τυχαίνει να είναι στο δυτικότερο άκρο αυτής, μολονότι η κατανάλωση αδρανών υλικών και σκυροδέματος απευθύνεται στην περιοχή των Αθηνών, με αποτέλεσμα η ακτίνα του λατομείου να φαίνεται ότι επικαλύπτεται με αυτή του λατομείου [...]. Επειδή ακριβώς η παραγωγή του λατομείου [...] καλύπτει τις ανάγκες του πληθυσμού της Αθήνας) το συμπτωματικώς επικαλυπτόμενο τμήμα της παραγωγής του (λόγω της δυτικής του θέσης), όταν προσμετρηθεί για την κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού της [...] στον νομό Κορίνθου— η οποία είναι σαφώς αραιοκατοικημένη συγκριτικά με την Αθήνα — δημιουργεί το εν λόγω παράδοξο¹⁶.

IV.1.3.4 Συμπέρασμα

39. Τα εκτιμώμενα συνδυασμένα μερίδια της ενιαίας οντότητας που θα προκύψουν ως αποτέλεσμα της συγκέντρωσης στην αγορά αδρανών υλικών σε κυκλική περιοχή ακτίνας 50 χλμ. γύρω από το λατομείο [...] στον νομό Φθιώτιδας ανέρχονται σε ποσοστό [0-5%].

¹⁵ Βλ. απόφαση Ευρ. Επιτρ. Μ.9316 – PEAB/ YITS PAVING AND MINERAL AGGREGATES BUSINESS, παρ. 122-123.

¹⁶ Αυτό γίνεται ακόμη πιο εμφανές εκ του γεγονότος ότι στην αντίστροφη περίπτωση, εάν δηλαδή λαμβανόταν υπόψιν ως επιχείρηση-στόχος το λατομείο της LAFARGE [...], το ποσοστό της στην εν λόγω αγορά θα ανερχόταν σε [15-25%] και της ΛΑΡΣΙΝΟΣ από το λατομείο [...] σε ποσοστό [0-5%], και κατά συνέπεια το συνολικό ποσοστό της ενιαίας οντότητας θα ανερχόταν, λόγω αλλαγής της πληθυσμιακής κάλυψης, σε [15-25%].

Εξάλλου σημειώνεται ότι αν το μερίδιο αγοράς υπολογιζόταν με διαφορετικό τρόπο, κατ'αναλογική εφαρμογή της μεθοδολογίας οριοθέτησης γεωγραφικών αγορών σε υποθέσεις συγκεντρώσεων στην αγορά λιανικής πώλησης ειδών σούπερ μάρκετ, δεν θα υπήρχε καν οριζόντια επικάλυψη καθώς το λατομείο [...] της LAFARGE δεν ευρίσκεται εντός της σχετικής αγοράς της κυκλικής περιοχής ακτίνας 50 χλμ. γύρω από το λατομείο [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ αλλά πλέον των 80 χλμ.

40. Αναφορικά με το λατομείο [...] στον νομό Κορίνθου προκύπτει το παράδοξο της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε για τον καθορισμό των σχετικών μεριδίων, δεδομένου ότι το άθροισμα των μεριδίων αγοράς της Εξαγοραζουσας και της Εξαγοραζόμενης ξεπερνά το 100%. Για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης και λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, δεν προκρίνεται η ως άνω μεθοδολογία αναφορικά με τον προσδιορισμό του μεριδίου στην εν λόγω αγορά και κατά τούτο δεν θεωρείται ότι υφίσταται οριζόντια επικάλυψη ως προς αυτήν¹⁷.

IV.2 Η ΑΓΟΡΑ ΕΤΟΙΜΟΥ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ

IV.2.1 Περιγραφή προϊόντικής αγοράς

41. Το σκυρόδεμα είναι κονίαμα (δηλαδή μείγμα ορυκτών αδρανών, νερού, συνδετικών, τυχόν πρόσθετων), όπου για συνδετικό χρησιμοποιείται τσιμέντο. Αν και το όνομα παραπέμπει σε μείγμα σκύρων (χαλικιών) με συνδετικά υλικά, έχει επικρατήσει να εννοεί μείγμα όπου κυριαρχούν οπτικά τα σκύρα. Σιδηροπαγές ή οπλισμένο σκυρόδεμα ονομάζεται αυτό που συνδυάζεται με χαλύβδινες ράβδους οπλισμού.

42. Η σύνθεση του σκυροδέματος και η αναλογία των υλικών ποικίλει ανάλογα με τις απαιτήσεις. Το τσιμέντο είναι τουλάχιστον το 11% έως 30% του συνολικού βάρους ενώ το νερό ανέρχεται σε ποσοστό 48% έως 70% του βάρους του τσιμέντου. Το νερό δεν χάνεται από το τελικό σκυρόδεμα αλλά δεσμεύεται χημικά. Η αύξηση της ποσότητας του νερού στο αρχικό μείγμα αυξάνει την εργασιμότητα αλλά οδηγεί σε προβλήματα όπως μειωμένη αντοχή, ρηγματώσεις, μειωμένη προστασία του οπλισμού στο οπλισμένο σκυρόδεμα και άλλα. Το μεγαλύτερο μέρος του βάρους του σκυροδέματος είναι το βάρος των αδρανών. Τα αδρανή πρέπει να είναι γωνιώδη και να έχουν καλή διαβάθμιση από λεπτόκοκκα έως πιο χονδρόκοκκα. Στο σκυρόδεμα μπορούν να προστεθούν χημικές ενώσεις που μεταβάλουν ιδιότητές του όπως τον χρόνο πήξης, την ευκολία ροής και άλλες. Το σκυρόδεμα χωρίζεται σε κατηγορίες ανάλογα με την θλιπτική αντοχή του.

43. Το έτοιμο σκυρόδεμα ("RMX") είναι ένα βιομηχανικά παραγόμενο προϊόν που αποτελείται από ένα μείγμα αδρανών υλικών, γκρι τσιμέντου, νερού και προσθέτων. Παράγεται σε σταθερές ή κινητές εγκαταστάσεις, και στη συνέχεια μεταφέρεται. Καθότι είναι ένα υλικό το οποίο σκληραίνει γρήγορα, πρέπει να χρησιμοποιείται μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα (μία έως δύο ώρες). Κατά τη Γνωστοποιούσα, η δημιουργία μονάδας παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος απαιτεί γενικά χαμηλές επενδύσεις και οι κύριες πρώτες ύλες παραγωγής, ήτοι το γκρι τσιμέντο και τα αδρανή υλικά, είναι συνήθως εύκολα διαθέσιμα στην αγορά¹⁸.

44. Σε επίπεδο ελληνικής επικράτειας οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις στην αγορά έτοιμου σκυροδέματος λειτουργούν τόσο εμπορικές μονάδες παραγωγής όσο και εργοταξιακές μονάδες παραγωγής. Οι δεύτερες εξυπηρετούν αποκλειστικά τις ανάγκες προμήθειας ενός συγκεκριμένου έργου, συνήθως κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών και άρα δεν καλύπτουν τη ζήτηση από λοιπούς πελάτες της εκάστοτε περιοχής. Συνεπώς, η ύπαρξη τους είναι πεπερασμένης διάρκειας, ταυτιζόμενη με τη διάρκεια κατασκευής του εκάστοτε έργου που εξυπηρετούν, ενώ η λειτουργία τους παύει με την αποπεράτωση του έργου αυτού. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τη Γνωστοποίηση, οι εργοταξιακές μονάδες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος δεν τελούν σε σχέση ανταγωνισμού με τις εμπορικές μονάδες. Συναφώς, η

¹⁷ Σημειώνεται, ωστόσο, ότι θα εξεταστεί κατωτέρω υπό ενότ. V.3.2 στις κάθετες επιπτώσεις της συγκέντρωσης σε σχέση με την αγορά αδρανών υλικών και παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος.

¹⁸ Βλ. Γνωστοποίηση.

Υπουργική Απόφαση περί έγκρισης του Κανονισμού Τεχνολογίας Σκυροδέματος 2016¹⁹ κάνει σαφή διάκριση μεταξύ εργοστασιακού (εμπορικού) και εργοταξιακού σκυροδέματος. Σύμφωνα με τον Κανονισμό, ως εργοστασιακό σκυρόδεμα ορίζεται το σκυρόδεμα το οποίο παράγεται σε σταθερές εγκαταστάσεις και παραδίδεται νωπό από άτομο ή φορέα που δεν είναι ο κατασκευαστής (χρήστης). Αντιθέτως, ως εργοταξιακό σκυρόδεμα ορίζεται το σκυρόδεμα το οποίο παράγεται σε σταθερές εγκαταστάσεις στον τόπο εκτέλεσης του έργου και χρησιμοποιείται αποκλειστικά για τις ανάγκες του συγκεκριμένου έργου, δημόσιου ή ιδιωτικού. Το εργοταξιακό σκυρόδεμα παράγεται από τον κατασκευαστή (χρήστη) του έργου ή από υπεργολάβο του. Κατά συνέπεια, οι εργοταξιακές μονάδες δεν αποτελούν εμπορικές μονάδες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος με σχετικό κύκλο εργασιών και δεν εντάσσονται στην ίδια αγορά.

45. Σημειώνεται επίσης, ότι αποτελεί συνήθη πρακτική μια επιχείρηση στην αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος να παραχωρεί για ορισμένο χρονικό διάστημα τη χρήση του συνόλου ή μέρους μιας μονάδας παραγωγής της (χρησιδάνειο) σε δεύτερη επιχείρηση (μονάδα “facon”) προκειμένου η εν λόγω δεύτερη επιχείρηση να τη λειτουργήσει προσωρινά, ώστε να εξυπηρετήσει συγκεκριμένους πελάτες (π.χ. λόγω γεωγραφικής εγγύτητας)²⁰.

46. Η ελληνική αγορά έτοιμου σκυροδέματος είναι κατακερματισμένη λόγω της δραστηριοποίησης τόσο καθετοποιημένων επιχειρήσεων (όπως η Εξαγοράζουσα, η Εξαγοραζόμενη, η TITAN, η ΠΑΥΛΙΔΗΣ με δ.τ. ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΠΕΛΛΑΣ και η ΣΤΑΓΑΚΗΣ με δ.τ. ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΚΡΗΤΗΣ) όσο και πολλών ανεξάρτητων προμηθευτών. Κατά τη Γνωστοποιούσα, ενδεικτικό του έντονου κατακερματισμού της εν λόγω αγοράς είναι και το γεγονός ότι το μερίδιο όλων των καθετοποιημένων προμηθευτών, από κοινού με τους πέντε μεγαλύτερους ανεξάρτητους προμηθευτές, ανέρχεται σε μόλις 45-50% της συνολικής αγοράς έτοιμου σκυροδέματος, ενώ το υπολειπόμενο ποσοστό περιλαμβάνει πλήθος άλλων ανεξάρτητων προμηθευτών. Ομοίως, στον νομό της Αττικής²¹, η δομή της αγοράς έτοιμου σκυροδέματος είναι εν γένει ανταγωνιστική και διακρίνεται από έντονο κατακερματισμό, καθώς στην εν λόγω περιοχή δραστηριοποιείται πλήθος άλλων παραγωγών έτοιμου σκυροδέματος, οι οποίοι προμηθεύουν πελάτες με προϊόντα αντίστοιχα με αυτά της νέας οντότητας.

47. Στην υπό κρίση υπόθεση, ως σχετική αγορά προϊόντος ορίζεται το έτοιμο (εργοστασιακό/εμπορικό) σκυρόδεμα, εξαιρουμένου του σκυροδέματος το οποίο παράγεται σε εργοταξιακές μονάδες παραγωγής και σε μονάδες facon.

IV.2.2 Γεωγραφική Αγορά

48. Αναφορικά με τη γεωγραφική διάσταση της αγοράς έτοιμου σκυροδέματος, όπως επισημαίνεται και σε αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το έτοιμο σκυρόδεμα σκληραίνει εντός μίας έως δύο ωρών από τη στιγμή της παραγωγής του²². Ένας δεύτερος παράγοντας ο οποίος λαμβάνεται υπόψιν είναι η οικονομική βιωσιμότητα των αποστάσεων μεταφοράς²³.

¹⁹ Υπουργική Απόφαση υπ' αριθ. Γ.Δ.Τ.Υ./οικ.3328 περί έγκρισης του Κανονισμού Τεχνολογίας Σκυροδέματος 201620 (ΚΤΣ-2016) (ΦΕΚ Β' 1561/02-06-2016).

²⁰ Βάσει των ακτινών δεν υπάρχει γεωγραφική αλληλοεπικάλυψη στις μονάδες facon, ως εκ τούτου παρέλκει η οποιαδήποτε ανάλυση.

²¹ Ο νομός αποτελεί τη (στενότερη) γεωγραφική περιοχή για την οποία υπάρχουν απολογιστικά στοιχεία. Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 2836/06.04.2023 απαντητική επιστολή παροχής στοιχείων της Γνωστοποιούσας.

²² Βλ. αποφάσεις Ευρ. Επ Μ. 7550- CRH/ HOLCIM LAFARGE DIVESTMENT BUSINESS, παρ. 109 και Μ. 7252- HOLCIM/LAFARGE παρ. 282, Μ. 9316 – PEAB/ YITS PAVING AND MINERAL AGGREGATES BUSINESS, παρ. 91.

²³ Βλ. απόφαση Ευρ. Επ Μ. 9316 – PEAB/ YITS PAVING AND MINERAL AGGREGATES BUSINESS, παρ. 91.

Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁴, η ακτίνα των 25 χλμ. γύρω από τις μονάδες παραγωγής είναι η πλέον αντιπροσωπευτική. Λαμβάνοντας, κυρίως, υπόψη τα δεδομένα της ελληνικής επικράτειας, ιδίως την ιδιαίτερη μορφολογία του εδάφους και το ανεπαρκές οδικό δίκτυο συγκριτικά με άλλες αγορές, και δεδομένου ότι το έτοιμο σκυρόδεμα σκληραίνει και πρέπει να χρησιμοποιείται μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα (μία έως δύο ώρες από τη στιγμή παραγωγής), ως σχετική γεωγραφική αγορά ορίζεται η περιοχή σε ακτίνα 25 χλμ. γύρω από την εγκατάσταση παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος της Εξαγοραζόμενης.

IV.2.3 Μεριδία Αγοράς

49. Η Εξαγοράζουσα διατηρεί είκοσι έξι μονάδες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος στην ελληνική επικράτεια, εκ των οποίων οι δέκα είναι μονάδες *facon*, ενώ η Εξαγοραζόμενη λειτουργεί συνολικά δεκαεπτά μονάδες παραγωγής, εκ των οποίων οι τέσσερις είναι εργοταξιακές και οι τρεις *facon*. Σύμφωνα με τη Γνωστοποίηση, για τα έτη 2021 και 2022 και σε επίπεδο επικράτειας, η Εξαγοράζουσα επιχείρηση κατέχει μερίδιο αγοράς περίπου [5-10%] και [5-10%] αντίστοιχα και η Εξαγοραζόμενη μερίδιο αγοράς περίπου [5-10%] και [5-10%] αντίστοιχα. Ομοίως, κατά τη Γνωστοποιούσα το μερίδιο της νέας οντότητας στον νομό Αττικής θα ανέλθει μετά τη συγκέντρωση σε [15-25]%²⁵, λαμβάνοντας υπόψη τα μερίδια των συμμετεχουσών (LAFARGE και ΛΑΡΣΙΝΟΣ) το 2022, ήτοι [15-25%] και [0-5%] αντιστοίχως.

50. Ωστόσο, δεδομένου ότι για την υπό κρίση συγκέντρωση οι σχετικές γεωγραφικές αγορές έχουν οριστεί σε ακτίνα 25 χλμ γύρω από την κάθε μονάδα παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος της Εξαγοραζόμενης κατωτέρω αναλύονται εκείνες τις μονάδες παραγωγής των συμμετεχουσών για τις οποίες δημιουργείται οριζόντια επικάλυψη (σε επίπεδο τμήματος κάλυψης-catchment area), εξαιρουμένων, με βάση τα προαναφερθέντα στην ενότητα IV.2.1, των εργοταξιακών μονάδων και των μονάδων *facon*.

51. Σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας, η μόνη οριζόντια επικάλυψη εντοπίζεται σε τμήματα των περιοχών κάλυψης της εμπορικής μονάδας [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στον νομό Αττικής και των μονάδων [...], [...], [...] και [...] της Εξαγοράζουσας στον νομό Αττικής, οι οποίες έχουν τη δυνατότητα να πωλούν έτοιμο σκυρόδεμα εντός της ακτίνας των 25χλμ της μονάδας των [...] της Εξαγοραζόμενης.

IV.2.3.1 Μεθοδολογία καθορισμού μεριδίων

52. Η μεθοδολογία καθορισμού μεριδίων που υιοθετείται είναι η ίδια με αυτή που ακολουθήθηκε στην αγορά αδρανών υλικών. Συγκεκριμένα, και σύμφωνα με την πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁶, ο υπολογισμός μεριδίων στην αγορά έτοιμου σκυροδέματος γίνεται ως εξής:

- Το μέγεθος της αγοράς (ήτοι η τοπική ζήτηση) υπολογίζεται ως το γινόμενο της κατά κεφαλήν κατανάλωσης στη σχετική χώρα και του πληθυσμού της περιοχής κάλυψης. Για την εκτίμηση του μεγέθους της τοπικής αγοράς ως προς τον πληθυσμό χρησιμοποιείται ένα εργαλείο που περιλαμβάνει το σύνολο πληθυσμιακών δεδομένων της NASA²⁷.
- Οι συνδυασμένες πωλήσεις της Εξαγοράζουσας και της Εξαγοραζόμενης που αποδίδονται σε περίπτωση ύπαρξης επικάλυψης στη σχετική αγορά είναι όλες οι πωλήσεις της μονάδας

²⁴ Βλ. αποφάσεις Ευρ. Επ. M 7252- HOLCIM/LAFARGE παρ. 286 και M. 7054- CEMEX/HOLCIM ASSETS, παρ. 325.

²⁵ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 2836/06.04.2023 απαντητική επιστολή παροχής στοιχείων της Γνωστοποιούσας.

²⁶ Βλ. ενδεικτικά απόφαση Ευρ. Επ. M. 7252 - HOLCIM / LAFARGE, παρ. 289.

²⁷ <https://sedac.ciesin.columbia.edu/mapping/popest/pes-v3/>

παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, η οποία βρίσκεται στο κέντρο της σχετικής αγοράς συν ένα μερίδιο των πωλήσεων κάθε μονάδας παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, της οποίας η ακτίνα επικαλύπτεται με την σχετική αγορά και το οποίο μερίδιο υπολογίζεται με βάση το ποσοστό της επικάλυψης.

- Το μερίδιο της τοπικής αγοράς της Εξαγοραζόμενης και της Εξαγοραζόμενης υπολογίζεται ως το πηλίκο των εν λόγω πωλήσεων προς τη συνολική εκτιμώμενη κατανάλωση του σχετικού προϊόντος στην σχετική αγορά:

Πωλήσεις Εξαγοραζόμενης & Εξαγοραζουσας
Συνολική Κατανάλωση στη Σχετική Αγορά

53. Η κατά κεφαλήν κατανάλωση έτοιμου σκυροδέματος στην Ελλάδα προκύπτει από το πηλίκο της συνολικής κατανάλωσης σκυροδέματος προς τον ελληνικό πληθυσμό. Για το 2021, όπως προαναφέρθηκε, ο ελληνικός πληθυσμός ανέρχεται σε 10.432.481 κατοίκους. Ταυτόχρονα, η συνολική ποσότητα έτοιμου σκυροδέματος στην ελληνική επικράτεια το 2022, κατά τη Γνωστοποιούσα, εκτιμάται ότι ανήλθε σε [...]m³²⁸. Ως εκ τούτου, η κατά κεφαλήν κατανάλωση έτοιμου σκυροδέματος στην Ελλάδα ανήλθε σε [...]m³ για το έτος 2022, η οποία υπολογίζεται ως το πηλίκο της συνολικής κατανάλωσης έτοιμου σκυροδέματος προς τον ελληνικό πληθυσμό.

IV.2.3.2 Σχετική αγορά κυκλικής περιοχής ακτίνας 25 χλμ. γύρω από την εμπορική μονάδα σκυροδέματος [] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ

54. Ο πληθυσμός εντός της ακτίνας των 25 χλμ. γύρω από την εμπορική μονάδα [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στον νομό Αττικής, σύμφωνα με το εργαλείο πληθυσμιακών δεδομένων (NASA), ανέρχεται σε 220.477. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το γινόμενο μεταξύ της κατά κεφαλήν κατανάλωσης σκυροδέματος στην Ελλάδα και του τοπικού πληθυσμού, οι ανάγκες των κατοίκων εντός της σχετικής αγοράς καλύπτονται από [...]m³ σκυροδέματος.

55. Μερίδιο της Εξαγοραζόμενης:

- Η μονάδα [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ παρήγαγε [...]m³ σκυροδέματος γεγονός που της αποδίδει [5-10%] μερίδιο ([...]) εντός της σχετικής αγοράς.
- Επιπρόσθετα, σε αυτό το μερίδιο θα πρέπει να συνυπολογιστεί η σχετική παραγωγή σκυροδέματος της μονάδας [...] της Εξαγοραζόμενης στον νομό Κορίνθου καθώς η συγκεκριμένη μονάδα δύναται να εξυπηρετεί επίσης τμήμα της σχετικής αγοράς της κυκλικής περιοχής ακτίνας 25 χλμ. γύρω από τη μονάδα [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ. Συγκεκριμένα, η μονάδα [...] επικαλύπτει το [...] % του κύκλου της σχετικής αγοράς ενώ παρήγαγε [...]m³ σκυροδέματος.
- Συνεπεία αυτού, η παραγωγή σκυροδέματός της η οποία δύναται να καταλογιστεί στο τμήμα της σχετικής αγοράς γύρω από τη μονάδα [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ ανέρχεται στο γινόμενο του [...] % επί της συνολικής παραγωγής σκυροδέματός της, ήτοι [...]m³ σκυροδέματος ([...]). Συνεπώς, το μερίδιο αγοράς που της αποδίδεται στη σχετική αγορά ανέρχεται σε [5-10%] ([...]).

²⁸ Ο τρόπος υπολογισμού της εκτίμησης βασίζεται σε απολογιστικά στοιχεία της Ένωσης Τσιμεντοβιομηχανιών Ελλάδος ως προς τη παραγόμενη ποσότητα γκρι τσιμέντου και τη αναλογία αυτού στη παραγωγή σκυροδέματος (1/3).

- Κατά επέκταση, το συνολικό μερίδιο που αποδίδεται στη ΛΑΡΣΙΝΟΣ στη σχετική αγορά 25 χλμ. γύρω από την εμπορική μονάδα [...] ανέρχεται σε [15-25%].

56. Μερίδιο Εξαγοράζουσας:

- Για τον υπολογισμό του μεριδίου της Εξαγοράζουσας λαμβάνονται υπόψη όλες οι μονάδες παραγωγής της έτοιμου σκυροδέματος για τις οποίες υφίσταται οριζόντια επικάλυψη με τη μονάδα παραγωγής [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ, ήτοι οι μονάδες [...], [...], [...] και [...] στον νομό Αττικής.
- Η μονάδα [...] παρήγαγε [...] m³ σκυροδέματος. ενώ επικαλύπτει το [...] % του κύκλου της σχετικής αγοράς (ακτίνα 25 χλμ. από τη μονάδα [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ). Κατ' επέκταση, η παραγωγή σκυροδέματός της που εξυπηρετεί τμήμα της σχετικής αγοράς γύρω από τη μονάδα [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ ανέρχεται στο γινόμενο του [...] % επί της συνολικής παραγωγής σκυροδέματός της, ήτοι [...] m³ σκυροδέματος. Επομένως, το μερίδιο αγοράς που της αποδίδεται στη σχετική αγορά ανέρχεται σε ποσοστό [5-10%] ([...] m³).
- Η μονάδα [...] παρήγαγε [...] m³ σκυροδέματος και επικαλύπτει το [...] % του κύκλου της σχετικής αγοράς. Συνεπώς, η παραγωγή σκυροδέματός της που εξυπηρετεί τμήμα της σχετικής αγοράς γύρω από τη μονάδα [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ ανέρχεται στο γινόμενο του [...] % επί της συνολικής παραγωγής σκυροδέματός της, ήτοι [...] m³ σκυροδέματος, και το μερίδιο αγοράς που της αποδίδεται ανέρχεται σε ποσοστό [5-10%].
- Η μονάδα [...] παρήγαγε [...] m³ σκυροδέματος και επικαλύπτει το [...] % του κύκλου της σχετικής αγοράς. Ως αποτέλεσμα, η παραγωγή σκυροδέματός της που εξυπηρετεί τμήμα της σχετικής αγοράς γύρω από τη μονάδα [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ ανέρχεται στο γινόμενο του [...] % επί της συνολικής παραγωγής σκυροδέματός της, που αντιστοιχεί σε [...] m³ σκυροδέματος, με το μερίδιο αγοράς της να ανέρχεται σε ποσοστό [0-5%].
- Η μονάδα [...] παρήγαγε [...] m³ σκυροδέματος και επικαλύπτει το [...] % του κύκλου της σχετικής αγοράς. Συνεπεία αυτού, η παραγωγή σκυροδέματός της που εξυπηρετεί τμήμα της σχετικής αγοράς γύρω από τη μονάδα [...] της Εξαγοραζόμενης ανέρχεται στο γινόμενο του [...] % επί της συνολικής παραγωγής σκυροδέματός της, το οποίο ισοδυναμεί με [...] m³ σκυροδέματος. Το μερίδιο αγοράς της επομένως ισούται με [0-5%].
- Συνολικά, το μερίδιο που αποδίδεται στη LAFARGE στη σχετική αγορά 25 χλμ. γύρω από την εμπορική μονάδα [...] της Εξαγοραζόμενης ανέρχεται σε [15-25%].

IV.2.3.3 Συμπέρασμα

57. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, εντός της σχετικής αγοράς της κυκλικής περιοχής σε ακτίνα 25 χλμ. από τη μονάδα [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ, το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς της νέας οντότητας για το έτος 2022 ανέρχεται σε [25-35%].

IV.2.3.4 Σχετική αγορά κυκλικής περιοχής ακτίνας 25 χλμ. γύρω από τις λοιπές εμπορικές μονάδες σκυροδέματος της ΛΑΡΣΙΝΟΣ

58. Για τους σκοπούς τις παρούσας συγκέντρωσης και προκειμένου να εξεταστούν κατωτέρω τυχόν κάθετες επιπτώσεις της, προσδιορίζονται τα μερίδια της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην αγορά έτοιμου σκυροδέματος στην οποία η εταιρεία έχει εμπορική μονάδα παραγωγής σε ακτίνα 25 χλμ., και συναφώς εντός των σχετικών νομών. Οι υπό εξέταση μονάδες εντοπίζονται στους ακόλουθους νομούς:

- Ν. Κορινθίας: [...]

- Ν. Αρκαδίας: [...]
- Ν. Αργολίδας: [...]
- Ν. Μεσσηνίας: [...]

Τα μερίδια αγοράς των ως άνω μονάδων, κατά την εκτίμηση της Γνωστοποιούσας, παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα:

Νομός	Εκτιμώμενο Μερίδιο Αγοράς	Ακτίνα από συγκεκριμένη μονάδα	Εκτιμώμενο μερίδιο αγοράς
Αργολίδας	c. [35-45%]	[...]	[35-45%]
Αρκαδίας	c. [55-65%]	[...]	[75-85%] [65-75%]
Κορινθίας	c. [65-75%]	[...]	[25-35%] [75-85%] [35-45%] [5-10%]
Μεσσηνίας	c. [15-25%]	[...]	[45-55%] [10-15%]

Πηγή: Η υπ' αριθ.πρωτ. 3272/26.04.2023 επιστολή της Γνωστοποιούσας

Επισημαίνεται ότι, ως προς τις ως άνω μονάδες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος της Εξαγοραζόμενης δεν προκύπτει καμία οριζόντια επικάλυψη με τις μονάδες παραγωγής της Εξαγοραζουσας, πλην του νομού Αττικής, η οποία αναλύθηκε ανωτέρω.

IV.3 ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΓΚΡΙ ΤΣΙΜΕΝΤΟΥ

IV.3.1 Περιγραφή προϊόντικής αγοράς

59. Το τσιμέντο είναι ένα από τα κύρια προϊόντα που χρησιμοποιείται στις σύγχρονες κατασκευές και το οποίο παράγεται με τη λειοτρίβηση τσιμεντοειδών υλικών, συνήθως κλίνκερ. Το κλίνκερ είναι το κύριο συστατικό για την παραγωγή τσιμέντου, το οποίο παράγεται σε υψηλές θερμοκρασίες από ασβεστόλιθο και άλλα συστατικά σε κλιβάνους τσιμέντου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ορυκτά συστατικά και άλλα τσιμεντοειδή υλικά προστίθενται στο μείγμα είτε με άλεσή τους μαζί με το κλίνκερ είτε με ανάμειξη ξεχωριστά αλεσμένων υλικών μεταξύ τους.

60. Το τσιμέντο χρησιμοποιείται στον κατασκευαστικό τομέα επειδή έχει ανώτερη δύναμη σκλήρυνσης μόλις αναμιγνύεται με νερό, ενώ ταυτόχρονα «δένει» άλλα υλικά για σταθερότητα και αντοχή. Το τσιμέντο χρησιμοποιείται, επίσης, ως ενδιάμεσο προϊόν κυρίως για την παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος, προϊόντων σκυροδέματος και κονιάματος.

61. Στην Ελλάδα, η παραγωγή τσιμέντου αποτελεί μια από τις σημαντικότερες βιομηχανικές δραστηριότητες, προσφέροντας στη χώρα μας μεγάλες εξαγωγικές δυνατότητες και συμβάλλοντας σημαντικά στην εθνική οικονομία.

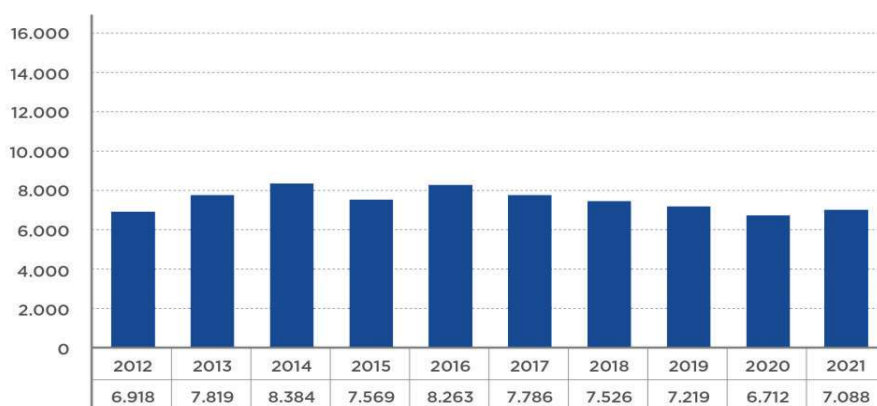
62. Ο ασβεστόλιθος που είναι η κυριότερη πρώτη ύλη για την παραγωγή τσιμέντου, βρίσκεται σε αφθονία στη Ελλάδα, γεγονός το οποίο αποτελεί ισχυρό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη της εγχώριας τσιμεντοβιομηχανίας. Παράλληλα, η έντονη σεισμική δραστηριότητα στη χώρα και η απαίτηση για ανθεκτικές κατασκευές σε ιδιωτικά και δημόσια έργα, έχουν σαν αποτέλεσμα αυξημένη ζήτηση σε σκυρόδεμα λόγω της μεγάλης ανθεκτικότητας και αντοχής που παρουσιάζει ως υλικό.

63. Υπάρχουν δύο κύριοι τύποι τσιμέντου, το λευκό και το γκρι τσιμέντο. Η κύρια διαφορά μεταξύ λευκού και γκριζου τσιμέντου έγκειται στην ιδιαίτερη ποιότητα του ασβεστόλιθου που χρησιμοποιείται για την παραγωγή λευκού τσιμέντου. Το λευκό τσιμέντο χρησιμοποιείται σε

εφαρμογές διαφορετικές από αυτές του γκρι όπως εργασίες επικάλυψης και λοιπές διακοσμητικές εργασίες και γι' αυτό παράγεται σε σημαντικά μικρότερες ποσότητες.

64. Σύμφωνα με τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁹, η αγορά του γκρι τσιμέντου διακρίνεται από αυτή του λευκού διότι η πρώτη ύλη που χρησιμοποιείται για την παραγωγή τους είναι διαφορετική (διαφορετική ποιότητα ασβεστόλιθου για την παραγωγή λευκού τσιμέντου), χρησιμοποιείται, δε, όπως προαναφέρθηκε για διαφορετικούς σκοπούς, είναι δύσκολο να παραχθεί γκρι και λευκό τσιμέντο στην ίδια παραγωγή και το κόστος παραγωγής του λευκού είναι υψηλότερο από αυτό του γκρι τσιμέντου³⁰. Στο επόμενο διάγραμμα απεικονίζεται η εγχώρια παραγωγή γκρι τσιμέντου σύμφωνα τα στοιχεία της Ένωσης Τσιμεντοβιομηχανιών Ελλάδας.

Παραγωγή φαιού τσιμέντου
(σε χιλιάδες τόνους)

65. Ως προς τις μεθόδους πώλησης, το τσιμέντο μπορεί να πωληθεί είτε χύδην είτε σακευμένο. Οι σακούλες, οι οποίες περιέχουν περίπου 25-30 κιλά τσιμέντου, πωλούνται μέσω καταστημάτων DIY («do-it-yourself») και λιανοπωλητών οικοδομικών υλικών, ενώ το χύμα τσιμέντο καλύπτει τη ζήτηση των μονάδων παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, των μονάδων παραγωγής προϊόντων σκυροδέματος και των εργοταξίων.

66. Από τις συμμετέχουσες εταιρείες, γκρι τσιμέντο παράγει μόνο η μητρική εταιρεία της Εξαγοράζουσας, ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ.

67. Βάσει των ανωτέρω, για τους σκοπούς της εξεταζόμενης συγκέντρωσης, ως σχετική προϊόντική αγορά ορίζεται η αγορά του γκρι χύδην τσιμέντου³¹.

IV.3.2 Γεωγραφική αγορά

68. Σύμφωνα με την πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η γεωγραφική αγορά του γκρι τσιμέντου περιλαμβάνει μια ακτίνα κάλυψης 150-250 χλμ. γύρω από τις μονάδες παραγωγής γκρι

²⁹ Βλ. αποφάσεις Ευρ. Επ. M.7744 - HEIDELBERGCEMENT / ITALCEMENTI, παρ. 27, M.7550 – CRH / HOLCIM LAFARGE DIVESTMENT BUSINESS, παρ. 38 και 42 και M.7252 - HOLCIM / LAFARGE, παρ. 56.

³⁰ Βλ. απόφαση Ευρ. Επ. M.7252 - HOLCIM / LAFARGE, παρ. 11 και 52.

³¹ Βλ. αποφάσεις Ευρ.Επ. M.7252 - HOLCIM / LAFARGE, 53-56, M. 7054 CEMEX / HOLCIM ASSETS, παρ. 43-46.

τσιμέντου³². Ωστόσο, για τους σκοπούς αξιολόγησης της υπό κρίση συγκέντρωσης, και λαμβάνοντας υπόψιν τις συνθήκες της αγοράς εντός της ελληνικής επικράτειας, δεν υπάρχει γεωγραφικός περιορισμός κάλυψης συγκεκριμένης ακτίνας χιλιομέτρων γύρω από τις μονάδες παραγωγής τσιμέντου. Και τούτο διότι και οι τρεις παραγωγοί τσιμέντου (ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, TITAN, ΧΑΛΥΨ) είτε λειτουργούν μονάδες παραγωγής σε διαφορετικά μέρη ώστε να καλύπτουν γεωγραφικά την ελληνική επικράτεια, είτε έχουν τη δυνατότητα να μεταφέρουν το προϊόν τους σε όλη την επικράτεια, ανεξαρτήτως απόστασης, με τη χρήση είτε σιλοφόρων φορτηγών για χερσαίες μετακινήσεις, είτε πλοίων μεταφοράς τσιμέντου για θαλάσσιες μετακινήσεις, αξιοποιώντας και κέντρα διανομής³³.

69. Για παράδειγμα, η ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ διαθέτει μονάδες παραγωγής σε κεντρικά σημεία της χώρας, (Μαγνησία και Εύβοια) τα οποία τροφοδοτούν με τσιμέντο όλη την επικράτεια, καθώς και κέντρα διανομής σε κεντρικά σημεία της χώρας³⁴.

70. Με βάση τα παραπάνω, ως σχετική γεωγραφική αγορά ορίζεται το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

IV.3.3 Μερίδια αγοράς

71. Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται, κατά την εκτίμηση της Γνωστοποιούσας, τα μερίδια στην ελληνική αγορά τσιμέντου για το 2021 και 2022:

Μερίδια αγοράς τσιμέντου στην Ελληνική επικράτεια		
Εταιρείες	2021*	2022**
ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ	[45-55%]	[45-55%]
TITAN	[35-45%]	[35-45%]
ΧΑΛΥΨ	[10-15%]	[5-10%]
Τσιμέντα Κρήτης	[0-5%]	[0-5%]
Εισαγωγές	[0-5%]	[0-5%]
Τσιμέντα Πέλλας	[0-5%]	[0-5%]

Πηγή: Η υπ' αριθ. πρωτ. 2836/06.04.2023 επιστολή παροχής στοιχείων της Γνωστοποιούσας

V. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

72. Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 3 του Ν. 3959/2011, η ΕΑ, εφόσον διαπιστώσει ότι η υποβληθείσα συγκέντρωση, καίτοι εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 παρ. 1, εντούτοις δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές στις οποίες αφορά, με απόφασή της, που εκδίδεται εντός ενός μηνός από την πλήρη και προσήκουσα γνωστοποίηση, εγκρίνει τη συγκέντρωση. Ουσιαστικό κριτήριο ελέγχου των συγκεντρώσεων αποτελεί, κατά το άρθρο 7 παράγραφος 1 του ν. 3959/2011, ο σημαντικός ή μη περιορισμός του ανταγωνισμού ως αποτέλεσμα της υπό κρίση συγκέντρωσης στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό τμήμα της, και ιδίως με την δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης. Επιπλέον, έμφαση αποδίδεται στις

³² Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις Ευρ. Επ., Μ.7744 - HEIDELBERGCEMENT / ITALCEMENTI, παρ. 34- 41, Μ.7550 - CRH / HOLCIM LAFARGE DIVESTMENT BUSINESS, παρ. 43-47 και Μ.7252 - HOLCIM / LAFARGE, παρ. 57-68.

³³ Βλ. ΕΑ Γνωμοδότηση 32/VII/2013.

³⁴ Άλλες εταιρείες, π. χ η TITAN, έχουν εγκαταστήσει μονάδες παραγωγής τσιμέντου σε κεντρικά σημεία μεγάλων διαμερισμάτων καλύπτοντας το σύνολο της επικράτειας.

άμεσες και ευθείες αντιανταγωνιστικές συνέπειες μιας συγκέντρωσης, οι οποίες συνδέονται αιτιωδώς με τη γνωστοποιηθείσα συναλλαγή³⁵.

V.1 Επηρεαζόμενες αγορές

73. Η αξιολόγηση αφορά σε εκείνες εκ των σχετικών αγορών οι οποίες είναι επηρεαζόμενες³⁶. Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε, για τον προσδιορισμό των επηρεαζόμενων αγορών ελέγχθηκε αν υπάρχει αγορά αδρανών στην οποία ένα από τα δυο μέρη (ή και τα δυο μαζί) έχουν μερίδιο >25%, εντός της ακτίνας της οποίας υπάρχει αγορά σκυροδέματος στην οποίαν δραστηριοποιείται το άλλο μέρος (ή και τα δυο μαζί) και αν υπάρχει αγορά σκυροδέματος στην οποίαν ένα από τα δυο μέρη (ή και τα δυο μαζί) έχουν μερίδιο >25% και εμπίπτει εντός ακτίνας αγοράς αδρανών στην οποία δραστηριοποιείται το άλλο μέρος (ή και τα δυο μαζί). Σε σχέση με το τσιμέντο ελήφθη υπόψιν κατ'αρχήν το ποσοστό των εταιρειών στην επικράτεια.

74. Ως εκ τούτου στην παρούσα συγκέντρωση προκύπτουν οι εξής επηρεαζόμενες αγορές:

- Ως οριζοντίως επηρεαζόμενη, η αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος σε ακτίνα 25 χλμ. από τη μονάδα [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στον νομό Αττικής, καθώς το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς της Εξαγοράζουσας και της Εξαγοραζόμενης ανέρχεται σε ποσοστό [25-35%].
- Ως καθέτως επηρεαζόμενη αγορά προηγούμενου οικονομικού σταδίου σε σχέση με την παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος, η αγορά παραγωγής γκρι χύδην τσιμέντου, στην οποία ο όμιλος της Εξαγοράζουσας κατέχει ποσοστό [45-55%]. Ως καθέτως επηρεαζόμενες αγορές επόμενου οικονομικού σταδίου σε σχέση με την παραγωγή τσιμέντου, όλες οι επιμέρους αγορές παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος σε ακτίνα 25 χλμ., στις οποίες δραστηριοποιείται είτε η ΛΑΡΣΙΝΟΣ είτε και τα δυο μέρη.
- Ως καθέτως επηρεαζόμενη αγορά επόμενου οικονομικού σταδίου σε σχέση με την αγορά παραγωγής αδρανών υλικών, η αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, σε ακτίνα 25 χλμ. από τη μονάδα παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στον νομό Αττικής, στην οποία το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς ανέρχεται σε ποσοστό [25-35%]. Ως καθέτως επηρεαζόμενες αγορές προηγούμενου οικονομικού σταδίου σε σχέση με την παραγωγή σκυροδέματος, όλες οι επιμέρους αγορές παραγωγής αδρανών υλικών σε ακτίνα 50 χλμ. στις οποίες δραστηριοποιείται είτε η LAFARGE είτε και τα δυο μέρη.

V.2 Οριζόντιες Επιπτώσεις

75. Οριζόντιες είναι οι συγκεντρώσεις στις οποίες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις είναι πραγματικοί ή δυνητικοί ανταγωνιστές³⁷. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΑ αξιολογεί κατά πόσον οι μεταβολές που επέρχονται λόγω μιας οριζόντιας συγκέντρωσης μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντική παρεμπόδιση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης, με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

³⁵ Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 21. Πρβλ. Αποφάσεις της Ευρ. Επ. Μ.2333 - DEBEERS/LVMH, παρ. 112 και Μ.3177 - BASF / GLON-SANDERS / JV, παρ. 11-16 και Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (2004/С 31/03), παρ. 9 και 13.

³⁶ Βλ. ενδεικτικά ΕΑ 626/2016 παρ. 207 με περαιτέρω παραπομπές, συναφώς και ΕΑ 615/2015 παρ. 55, ΕΑ 634/2016 παρ. 14.

³⁷ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, σημείο 5.

- i. καταργώντας σημαντικές ανταγωνιστικές πιέσεις σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες ως εκ τούτου θα έχουν αυξημένη ισχύ στην αγορά, χωρίς να καταφύγουν σε συντονισμό της συμπεριφοράς τους (επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς)· ή
- ii. μεταβάλλοντας τη φύση του ανταγωνισμού με αποτέλεσμα επιχειρήσεις που προηγουμένως δεν συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους, τώρα είναι πολύ πιθανότερο να συντονίζουν και να αυξάνουν τις τιμές ή με άλλο τρόπο να βλάπτουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Μια συγκέντρωση μπορεί επίσης να καταστήσει τον συντονισμό ευκολότερο, σταθερότερο ή αποτελεσματικότερο για τις επιχειρήσεις που συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους και πριν από τη συγκέντρωση ιδίως ως αποτέλεσμα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης (επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς)³⁸.

76. Κατά την εκτίμηση των εν λόγω επιπτώσεων, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη της έναν αριθμό παραγόντων και συνθηκών³⁹, οι οποίοι πάντως σε κάθε περίπτωση δεν αξιολογούνται μηχανικά και στο σύνολό τους. Η ανάλυση κάθε συγκεκριμένης υπόθεσης από πλευράς ανταγωνισμού βασίζεται σε μια γενική αξιολόγηση των προβλεπόμενων επιπτώσεων της συγκέντρωσης λαμβάνοντας υπόψη τους εκάστοτε σχετικούς παράγοντες και τις συνθήκες της υπόθεσης⁴⁰.

77. Αναλυτικότερα, ως προς τις επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς, μία οριζόντια συγκέντρωση μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε μία αγορά με την απομάκρυνση σημαντικών ανταγωνιστικών πιέσεων σε έναν ή περισσότερους παίκτες, οι οποίοι ακολούθως έχουν αυξημένη δύναμη στην αγορά, χωρίς να καταφύγουν σε συντονισμό της συμπεριφοράς τους⁴¹. Η πλέον άμεση επίπτωση μίας συγκέντρωσης στην αγορά είναι η απώλεια του ανταγωνισμού μεταξύ των μερών, ενώ οι επιχειρήσεις που δεν συμμετέχουν στη συγκέντρωση και δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά μπορούν επίσης να επωφεληθούν από τη μείωση της ανταγωνιστικής πίεσης που προκύπτει από τη συγκέντρωση, δεδομένου ότι η αύξηση των τιμών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων ενδέχεται να στρέψει ένα μέρος της ζήτησης προς τις ανταγωνίστριές τους, οι οποίες με τη σειρά τους μπορεί να αυξήσουν επικερδώς τις τιμές τους. Ο περιορισμός αυτών των ανταγωνιστικών πιέσεων θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντικές αυξήσεις τιμών στη σχετική αγορά.

78. Ειδικότερα, και επί της κατά τα ως άνω αναφερόμενης οριζοντίως επηρεαζόμενης αγοράς:

³⁸ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 22-23.

³⁹ Κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων μη συντονισμένης συμπεριφοράς, η Επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνει υπόψη της τους ακόλουθους κυρίως παράγοντες: Υψηλά μερίδια αγοράς, επίπεδα συγκέντρωσης (δείκτης HHI), μη στενή υποκατάσταση μεταξύ των προϊόντων των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και των αντιπάλων τους, εναλλακτικές επιλογές εφοδιασμού, το ότι οι ανταγωνιστές δεν είναι πιθανόν να αυξήσουν την προσφορά τους αν αυξηθούν οι τιμές, δυνατότητα αποκλεισμού ανταγωνιστών, κατάργηση σημαντικού παράγοντα ανταγωνισμού εκ της συγκέντρωσης, αντισταθμιστική ισχύ αγοραστών, δυνητικό ανταγωνισμό - εμπόδια εισόδου.

Ως προς τις επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς, τα κυριότερα κριτήρια βάσει των οποίων αξιολογείται η ενδεχόμενη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι: Επίπεδο συγκέντρωσης στις υπό εξέταση αγορές, μερίδια αγοράς ανταγωνιστών, συνθήκες που ευνοούν την επίτευξη συναντίληψης και τον έλεγχο εκ μέρους των επιχειρήσεων των όρων συντονισμού, δεσμοί μεταξύ των επιχειρήσεων στη σχετική αγορά προϊόντος, παρακολούθηση των παρεκκλίσεων, αποτρεπτικοί μηχανισμοί, αντιδράσεις τρίτων, αντισταθμιστική ισχύς των πελατών, εμπόδια εισόδου.

⁴⁰ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΕ για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 13.

⁴¹ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 22(α).

V.2.1 Αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος

V.2.1.1 Οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς

79. Σε εθνικό επίπεδο, η ελληνική αγορά έτοιμου σκυροδέματος είναι κατακερματισμένη, λόγω της δραστηριοποίησης τόσο καθετοποιημένων επιχειρήσεων (όπως η Εξαγοράζουσα, η Εξαγοραζόμενη, η TITAN, η ΠΑΥΛΙΔΗΣ με δ.τ. ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΠΕΛΛΑΣ και η ΣΤΑΓΑΚΗΣ με δ.τ. ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΚΡΗΤΗΣ)) όσο και πολλών ανεξάρτητων προμηθευτών. Για τα έτη 2021 και 2022 και σε επίπεδο επικράτειας, κατά τη Γνωστοποιούσα, το ποσοστό της Εξαγοράζουσας εκτιμάται περίπου σε [5-10%] και [5-10%] αντίστοιχα και της Εξαγοραζόμενης περίπου σε [5-10%] και [5-10%] αντίστοιχα.

80. Ομοίως, στον νομό της Αττικής, η δομή της αγοράς έτοιμου σκυροδέματος διακρίνεται από έντονο κατακερματισμό, καθώς στην εν λόγω περιοχή δραστηριοποιείται πλήθος άλλων παραγωγών έτοιμου σκυροδέματος, οι οποίοι προμηθεύουν πελάτες με προϊόντα αντίστοιχα με αυτά της νέας οντότητας Λαμβάνοντας υπόψη τα μερίδια των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων του 2022, ήτοι [15-25%] και [0-5%] αντιστοίχως, το μερίδιο της νέας οντότητας στον νομό Αττικής εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε [15-25%]⁴², με το επαυξητικό ποσοστό να είναι μικρό (χαμηλότερο του 5%)⁴³.

81. Εν προκειμένω, σύμφωνα με τη μεθοδολογία που ακολουθείται σε αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και, ως αναλύθηκε ανωτέρω, υιοθετείται και στην παρούσα, το εκτιμώμενο συνδυασμένο μερίδιο της ενιαίας οντότητας στην αγορά έτοιμου σκυροδέματος σε ακτίνα 25 χλμ. γύρω από τη μονάδα [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στον νομό Αττικής ανέρχεται σε [25-35%], ποσοστό το οποίο, λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων συνθηκών, δεν εγείρει ανησυχίες ως προς τη δημιουργία δεσπόζουσας θέσης⁴⁴.

82. Συναφώς, εντός της κυκλικής ακτίνας των 25 χλμ., από την μονάδα παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος [...] της Εξαγοραζόμενης δραστηριοποιούνται αρκετοί ανταγωνιστές⁴⁵ της νέας οντότητας, γεγονός το οποίο περιορίζει το κίνητρό της να αυξήσει τις τιμές του προϊόντος. Αντιστοίχως και οι πελάτες των μονάδων παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, έχουν πολλές δυνατότητες και επιλογές αλλαγής προμηθευτή λόγω του σημαντικού αριθμού μονάδων παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά. Η υποκατάσταση, δε, μεταξύ των προϊόντων των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση εταιρειών και των προϊόντων άλλων ανταγωνιστών, λόγω της ομοιογένειάς τους, ευνοούν τον ανταγωνισμό σε αυτήν. Περαιτέρω, τα εμπόδια εισόδου ή επέκτασης στην αγορά έτοιμου σκυροδέματος από άλλους ανταγωνιστές εκτιμάται ότι είναι χαμηλά, καθιστώντας δυνατή την είσοδο ή επέκταση άλλων επιχειρήσεων σε αυτήν. Τέλος, ανταγωνιστές της νέας οντότητας όπως η [...], [...] και [...], δεν θεωρούν ότι η υπό εξέταση συγκέντρωση θα έχει επίπτωση στη λειτουργία του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά⁴⁶.

83. Αναφορικά με την άποψη της εταιρείας [...], κατά την οποία η απόκτηση της ΛΑΡΣΙΝΟΣ ΑΕ από την LAFARGE θα ενίσχυε ακόμη περισσότερο την παρουσία της στην επαρχία και ότι ένας πελάτης από την επαρχία, ο οποίος θα ήθελε να δραστηριοποιηθεί στην

⁴² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 2836/06.04.2023 απαντητική επιστολή παροχής στοιχείων της Γνωστοποιούσας.

⁴³ Βλ. ενδεικτικά ΕΑ 740/2021, παρ. 146 και την εκεί αναφερόμενη διοικητική πρακτική.

⁴⁴ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 17.

⁴⁵ Βλ. την υπ. αριθμ 2836/6.4.2023 απάντηση της Γνωστοποιούσας. ([...]).

⁴⁶ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 3162/20.04.2023, 3212/24.04.2023, 3134/19.04.2023, 3188/21.04.2023 επιστολές παροχής στοιχείων. Δύο εταιρείες, η [...] και η [...], δεν ήταν σε θέση να εκτιμήσουν τις επιπτώσεις της συγκέντρωσης, (Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 3179/21.04.2023 και 3181/21.04.2023 επιστολές παροχής στοιχείων αντίστοιχα).

Αττική, δεν θα είχε άλλη επιλογή παρά μόνο την προμήθεια σκυροδέματος από την LAFARGE⁴⁷, αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Από την ως άνω ανάλυση προκύπτει ότι τα μερίδια της νέας οντότητας δεν εγείρουν ανησυχίες ως προς την δημιουργία δεσπόζουσας θέσης και ότι οι πελάτες έχουν πολλές επιλογές προμήθειας σκυροδέματος, λόγω του μεγάλου αριθμού εταιρειών, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά.

84. Κατά συνέπεια, ενόψει των όσων αναφέρθηκαν ανωτέρω, η ολοκλήρωση της υπό κρίση πράξης δεν δημιουργεί αμφιβολίες σχετικά με τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς.

V.2.1.2 Οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς

85. Αναφορικά με ενδεχόμενη δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων στην αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, ενόψει του αριθμού των ανταγωνιστών που δραστηριοποιούνται σε αυτή, του κατακερματισμού της αγοράς λόγω της δραστηριοποίησης σε αυτήν πολλών παραγωγών έτοιμου σκυροδέματος και της φύσης του συγκεκριμένου προϊόντος, το οποίο μπορεί να παραχθεί σε ποσότητες και για την παραγωγή του οποίου οι κύριες πρώτες ύλες, ήτοι το γκρι τσιμέντο και τα αδρανή υλικά, είναι συνήθως εύκολα διαθέσιμες στην αγορά, δεν εκτιμάται ως πιθανός ένας συντονισμός μεταξύ των εταιρειών οι οποίες δραστηριοποιούνται σε αυτήν, συνεπεία της συγκέντρωσης, καθώς δεν θεωρείται ότι οι συνθήκες ανταγωνισμού μεταβάλλονται κατά τρόπο ώστε να αυξάνεται η πιθανότητα συντονισμού τους.

V.3 Κάθετες Επιπτώσεις

86. Στις συγκεντρώσεις στις οποίες συμμετέχουν επιχειρήσεις που λειτουργούν σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας εφοδιασμού έχουν κάθετη διάσταση⁴⁸. Οι μη οριζόντιες συγκεντρώσεις δεν συνιστούν απειλή για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, εκτός αν η επιχείρηση που προκύπτει από τη συγκέντρωση διαθέτει σημαντική ισχύ σε μία τουλάχιστον εκ των σχετικών αγορών⁴⁹. Η ΕΑ αξιολογεί κατά πόσον οι μεταβολές που επέρχονται λόγω μιας μη οριζόντιας συγκέντρωσης μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντική παρεμπόδιση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης, με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

- παρακωλύοντας ή καταργώντας την πρόσβαση πραγματικών ή δυνητικών ανταγωνιστών σε προμήθειες ή αγορές, με αποτέλεσμα να μειώνεται έτσι η ικανότητα ή/ και το κίνητρο των εταιρειών να ανταγωνισθούν. Ένας τέτοιος αποκλεισμός από την αγορά ενδέχεται να επιτρέψει στις εταιρείες που μετέχουν στη συγκέντρωση – και, ενδεχομένως, και σε ορισμένους ανταγωνιστές τους – να αυξήσουν επικερδώς τις τιμές που χρεώνουν στους καταναλωτές (επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς)· ή
- μεταβάλλοντας τη φύση του ανταγωνισμού κατά τρόπο ώστε να αυξάνεται σημαντικά η πιθανότητα να συντονίζονται στο εξής τη συμπεριφορά τους επιχειρήσεις που δεν το έπρατταν προηγουμένως, προκειμένου να αυξήσουν τις τιμές ή να παρεμποδίσουν με

⁴⁷ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3221/24.04.2023 επιστολή παροχής στοιχείων.

⁴⁸ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ C 265/6 της 18.10.2008) (εφεξής και «Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων»), παρ. 4.

⁴⁹ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 23. Επίσης, βλ. αποφάσεις ΕυΕπ., Μ.1157, SKANSKA/SCANCEM, παρ. 69-78, Μ.4314, JOHNSON/PFIZER, παρ. 122-123, Μ.5005, GALP/EXXONMOBIL, παρ. 62, Μ.4494, παρ. 94, 97, Βλ. αντίθετα απόφαση Ευ.Επ., Μ.3943, S.GOBAIN/BPB, παρ. 45, 48, 55-57, 59, 65 Μ.3291, PREEM/SCANDINAVISKA, παρ. 24-25, Μ.4723, ENI/EXXON MOBIL, παρ. 30.

οποιοδήποτε άλλο τρόπο τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Η συγκέντρωση ενδέχεται επίσης να καταστήσει τον συντονισμό ευκολότερο, πιο σταθερό ή πιο αποτελεσματικό για επιχειρήσεις οι οποίες συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους πριν από τη συγκέντρωση (επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς)⁵⁰.

87. Μη συντονισμένα αποτελέσματα ενδέχεται κυρίως να προκύψουν όταν η συγκέντρωση έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό ανταγωνιστών από την πρόσβαση είτε σε εισροές είτε σε πελάτες⁵¹. Αποκλεισμός από την πρόσβαση σε εισροές (“input foreclosure”) υπάρχει, όταν, μετά τη συγκέντρωση, η νέα οντότητα ενδέχεται να περιορίσει την πρόσβαση στα προϊόντα ή στις υπηρεσίες τα οποία θα παρείχε σε περίπτωση που δεν είχε πραγματοποιηθεί η συγκέντρωση, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό το κόστος των ανταγωνιστών της που δραστηριοποιούνται σε αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας και καθιστώντας δυσχερέστερη γι’ αυτούς την προμήθεια εισροών υπό παρεμφερείς τιμές και συνθήκες με εκείνες που ίσχυαν πριν από τη συγκέντρωση. Αποκλεισμός από την πρόσβαση σε πελάτες (“customer foreclosure”) ενδέχεται να προκύψει, όταν ένας προμηθευτής προβαίνει σε συγκέντρωση με ένα σημαντικό πελάτη στην αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας. Λόγω της παρουσίας της στην αγορά αυτή, η νέα οντότητα ενδέχεται να αποκλείσει την πρόσβαση των πραγματικών ή δυνητικών ανταγωνιστών της στην αγορά προηγούμενης βαθμίδας σε επαρκή πελατειακή βάση και να μειώσει την ικανότητα ή τα κίνητρά τους να ανταγωνιστούν. Κατά την αξιολόγηση των καθέτων επιπτώσεων μιας συγκέντρωσης συνεκτιμάται η δυνατότητα αποκλεισμού από πρόσβαση σε εισροές ή σε πελάτες, το κίνητρο της επιχείρησης να προβεί στον αποκλεισμό αυτό και κατά πόσον μια στρατηγική αποκλεισμού από την αγορά θα έχει σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στην αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας.

Ειδικότερα και επί των κατά τα ως άνω αναφερομένων καθέτως επηρεαζόμενων αγορών:

V.3.1 Αγορά παραγωγής τσιμέντου και παραγωγής σκυροδέματος

V.3.1.1 Κάθετες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς

V.3.1.1.1 *Ενδεχόμενος αποκλεισμός ανταγωνιστών στην παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος από πρόσβαση σε τσιμέντο (εισροές)*

Ικανότητα αποκλεισμού

88. Ως προς την ικανότητα της νέας οντότητας να αποκλείσει από την πρόσβαση σε τσιμέντο τους ανταγωνιστές της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος εντός των νομών Αργολίδας, Αρκαδίας, Κορινθίας Μεσσηνίας και Αττικής και σε ακτίνα 25 χλμ των επιχειρήσεων παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος μέσω των οποίων δραστηριοποιείται η ΛΑΡΣΙΝΟΣ σημειώνονται τα εξής: Στην αγορά παραγωγής τσιμέντου η μητρική της Εξαγοράζουσας, ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, κατείχε το 2021 ποσοστό [45-55%] ενώ οι επόμενοι ανταγωνιστές της, ΤΙΤΑΝ και ΧΑΛΥΨ, ποσοστό [35-45%] και [10-15%] αντίστοιχα. Η ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ δέχεται ανταγωνιστικές πιέσεις από τις ως άνω εταιρείες. Ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία η ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ δεν συναλλασσόταν πλέον για την προμήθεια τσιμέντου με ανταγωνιστές της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, υπάρχουν εναλλακτικοί προμηθευτές τσιμέντου, οι οποίοι προσφέρουν στις εταιρείες παραγωγής σκυροδέματος συγκρίσιμο προϊόν, και στους οποίους οι τελευταίες δύνανται να στραφούν. Στην περίπτωση, δε, κατά την οποία η ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ περιόριζε την παραγωγή της με σκοπό να αυξήσει την τιμή

⁵⁰ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 17-19.

⁵¹ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 30.

του προϊόντος, οι ανταγωνιστές της έχουν την δυνατότητα να αυξήσουν την παραγωγή τσιμέντου, λόγω μεγάλης παραγωγικής δυναμικότητας⁵² και να προμηθεύσουν τους παραγωγούς σκυροδέματος^{53,54}. [...] Συνεπώς ακόμη και αν ήθελε υποθεθεί ότι η ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ πωλήσει τσιμέντο αποκλειστικά στη ΛΑΡΣΙΝΟΣ, οι ανταγωνιστές της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην αγορά σκυροδέματος μπορούν να προμηθευτούν τσιμέντο από ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, όπως και πράττουν.

89. Ειδικότερα, σε σχέση με τους ως άνω νομούς στους οποίους η Εξαγοραζόμενη διατηρεί μονάδες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, η νέα οντότητα δεν έχει δυνατότητα να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της στην παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος από την πρόσβαση σε τσιμέντο καθώς στην πράξη οι παραγωγοί έτοιμου σκυροδέματος τόσο σε επίπεδο νομού όσο και σε αμιγώς τοπικό επίπεδο εντός της ακτίνας των 25 χλμ. προμηθεύονται ήδη γκρι τσιμέντο για την κάλυψη των αναγκών τους είτε συνολικά είτε κατά το μεγαλύτερο μέρος από άλλους προμηθευτές⁵⁵. Συγκεκριμένα η Εξαγοραζούσα για το έτος 2021 αντιπροσωπεύει [...] των συνολικών αγορών τσιμέντου στους νομούς Κορινθίας, Αρκαδίας, Αργολίδας, Μεσσηνίας και Αττικής αντίστοιχα⁵⁶. Ειδικά στον νομό Κορινθίας, παρόλο που τα μερίδια της ΛΑΡΣΙΝΟΣ εμφανίζονται υψηλά στην αγορά παραγωγής σκυροδέματος (ποσοστό [65-75%]) και συναφώς εντός της ακτίνας 25 χλμ από την μονάδα παραγωγής σκυροδέματος της ίδιας, ο σημαντικότερος ανταγωνιστής της στην εν λόγω περιοχή, [...], δεν προμηθεύεται γκρι τσιμέντο από την ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ⁵⁷. Αντίστοιχα, για τους νομούς Αργολίδας⁵⁸, Αρκαδίας⁵⁹ Μεσσηνίας⁶⁰ και Αττικής⁶¹ στους οποίους τα μερίδια της νέας οντότητας στην αγορά παραγωγής σκυροδέματος ανέρχονται περίπου σε ποσοστό [35-45%], [55-65%], [15-25%] και [15-25%] αντίστοιχα, οι ανταγωνιστές της σε αυτές τις περιοχές στην πλειοψηφία τους καλύπτουν τις ανάγκες τους συνολικά ή σε πολύ μεγάλο ποσοστό από άλλους ανταγωνιστές. Συναφώς ανταγωνιστές-μονάδες παραγωγής σκυροδέματος της ΛΑΡΣΙΝΟΣ, οι οποίοι απάντησαν σε σχετική ερώτηση της Υπηρεσίας,

⁵² Συγκεκριμένα, κατά το 2021 σύμφωνα με την ΕΝΩΣΗ ΤΣΙΜΕΝΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (βλ. <https://www.hcia.gr/o-klados-stin-ellada/>) οι ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, ΤΙΤΑΝ και ΧΑΛΥΨ είχαν παραγωγική δυναμικότητα 15 εκ. τόνους τσιμέντου ενώ αντίστοιχως παρήγαγαν 7 εκ. τόνους γκρι τσιμέντου. Κατά την ίδια πηγή δυναμικότητες των τριών εταιρειών ήταν 6,7, 6,9 και 1 εκ. τόνοι αντίστοιχα. Κατ' επέκταση οι τρεις κύριες παραγωγικές μονάδες τσιμέντου στην Ελλάδα διαθέτουν τουλάχιστον 50% πλεονάζουσα παραγωγική δυναμικότητα.

⁵³ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 36

⁵⁴ Αυτό διευκολύνεται εν προκειμένω και από το γεγονός ότι η ΑΓΕΤ Ηρακλής δεν διαθέτει εργοστάσιο παραγωγής τσιμέντου στους σχετικούς νομούς ενδιαφέροντος, ούτε και στην περιφέρεια Πελοποννήσου. Διαθέτει, ωστόσο, ένα κέντρο διανομής στο Ρίο. Αντιθέτως, οι προμηθευτές γκρι τσιμέντου ΤΙΤΑΝ και ΧΑΛΥΨ, φαίνεται να βρίσκονται συγκριτικά σε πλεονεκτικότερη θέση να καλύψουν τις ανάγκες των μονάδων έτοιμου σκυροδέματος στις εν λόγω περιοχές, δεδομένου ότι έχουν εργοστάσια παραγωγής γκρι τσιμέντου με μεγάλη δυναμικότητα εγγύτερα των εν λόγω περιοχών, και συγκεκριμένα η ΤΙΤΑΝ στην Πάτρα και στη Μαγούλα και η ΧΑΛΥΨ στον Ασπρόπυργο.

⁵⁵ Βλ. σχετικά της υπ' αριθ. πρωτ. 3324/27.04.2023, 3365/28.04.2023, 3407/02.05.2023, 3383/02.05.2023, 3403/02.05.2023, 3423/02.05.2023, 3443/03.05.23, 3459/03.05.2023, 3476/03.05.2023 απαντητικές επιστολές παροχής στοιχείων [...]

⁵⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3318/27.04.2023 επιστολή παροχής στοιχείων της Γνωστοποιούσας.

⁵⁷ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3272/26.04.2023 επιστολή παροχής στοιχείων της Γνωστοποιούσας.

⁵⁸ Αντίστοιχα σε ακτίνα 25 χλμ. με βάση τις μονάδες παραγωγής σκυροδέματος της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην Αργολίδα το ποσοστό ανέρχεται σε [35-45%].

⁵⁹ Αντίστοιχα σε ακτίνα 25 χλμ. με βάση τις μονάδες παραγωγής σκυροδέματος της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην Αρκαδία τα ποσοστά ανέρχονται σε [75-85%] και [65-75%].

⁶⁰ Αντίστοιχα σε ακτίνα 25 χλμ. με βάση τις μονάδες παραγωγής σκυροδέματος της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στη Μεσσηνία, τα ποσοστά ανέρχονται σε [45-55%] και [10-15%].

⁶¹ Αντίστοιχα σε ακτίνα 25 χλμ. με βάση τις μονάδες παραγωγής σκυροδέματος της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην Αττική, τα ποσοστά ανέρχονται για την Εξαγοραζόμενη σε [15-25%] και συνδυαστικά για τη νέα οντότητα σε [25-35%]. Βλ. ανωτέρω ενότ. IV.2.3.2.

ανέφεραν ότι η αλλαγή προμηθευτή τσιμέντου είναι εύκολη και κατά συνέπεια τυχόν διακοπή προμήθειας τσιμέντου από την Εξαγοράζουσα δεν θα οδηγούσε σε αποκλεισμό τους από πρόσβαση σε εισροές⁶².

Κίνητρο Αποκλεισμού

90. Ελλείπει της σχετικής δυνατότητας αποκλεισμού της πρόσβασης ανταγωνιστών της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος σε εισροές (τσιμέντο), παρέλκει η εξέταση αν τα μέρη θα είχαν κίνητρο να αποκλείσουν την πρόσβαση σε εισροές ή αν μια ενδεχομένη στρατηγική αποκλεισμού θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στην αγορά επόμενης οικονομικής⁶³.

V.3.1.1.2 Ενδεχόμενος αποκλεισμός ανταγωνιστών στην παραγωγή τσιμέντου από πρόσβαση σε παραγωγούς έτοιμου σκυροδέματος (πελάτες).

Ικανότητα αποκλεισμού

91. Ως προς την ικανότητα της νέας οντότητας να αποκλείσει τους παραγωγούς τσιμέντου-ανταγωνιστές της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ από πρόσβαση σε πελάτες αναφέρονται τα ακόλουθα:

92. Στην κατάντη αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος υφίσταται μεγάλη βάση πελατών για τους ανταγωνιστές της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ λόγω μεγάλου κατακερματισμού. Οι ανταγωνιστές της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ πρακτικά έχουν την δυνατότητα να προμηθεύσουν πελάτες σε όλη την επικράτεια ενώ στην πράξη, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, προμηθεύουν ήδη άλλους πελάτες, πέραν της ΛΑΡΣΙΝΟΣ, στους νομούς Κορινθίας, Αρκαδίας, Αργολίδας Μεσσηνίας και Αττικής.

93. Ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία η ΛΑΡΣΙΝΟΣ καλύπτει το σύνολο των αναγκών της σε τσιμέντο από την ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, η Εξαγοραζόμενη δεν αποτελεί σημαντικό πελάτη των ανταγωνιστών της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ υπό την έννοια ότι πρόκειται για μία εταιρεία με μικρό μερίδιο αγοράς στην ελληνική επικράτεια, το οποίο για το 2021 ανήλθε σε ποσοστό [5-10%]. Κατά συνέπεια μια διακοπή προμήθειας τσιμέντου της ΛΑΡΣΙΝΟΣ από τους ανταγωνιστές της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ δεν θα οδηγούσε σε αύξηση του κόστους τους για την πρόσβασή τους σε πελάτες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, υπό την έννοια ότι οι εν λόγω εταιρείες καλύπτουν γεωγραφικά το σύνολο της επικράτειας. Εξάλλου, όπως αναφέρεται ανωτέρω, μεγάλο μέρος της εγχώριας παραγωγής τσιμέντου εξάγεται ενώ, λόγω των διαφόρων βιομηχανικών του χρήσεων, οι ανταγωνιστές της Εξαγοράζουσας θα μπορούσαν να στρέψουν τις πωλήσεις τους και σε αυτές, σε περίπτωση μιας υποτιθέμενης στρατηγικής αποκλεισμού⁶⁴.

Κίνητρο αποκλεισμού

94. Ελλείπει της σχετικής δυνατότητας αποκλεισμού της πρόσβασης ανταγωνιστών της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην αγορά παραγωγής τσιμέντου σε πελάτες (παραγωγούς σκυροδέματος), παρέλκει η εξέταση αν τα μέρη θα είχαν κίνητρο να αποκλείσουν την πρόσβαση σε πελάτες ή αν μια ενδεχομένη στρατηγική αποκλεισμού θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στην αγορά προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας. .

⁶² Βλ. σχετικά τις υπ' αριθ. πρωτ. 3324/27.04.2023, 3365/28.04.2023, 3407/02.05.2023, 3383/02.05.2023, 3403/02.05.2023, 3423/02.05.2023, 3443/03.05.23, 3459/03.05.2023, 3476/03.05.2023, 3471/03.05.2023 απαντητικές επιστολές παροχής στοιχείων.

⁶³ Βλ. Απόφαση Ε.Α. 739/2021, παρ. 179, 183 και 190.

⁶⁴ Βλ. ανωτέρω παρ. 60.

V.3.1.1.3 Συμπέρασμα

95. Εν όψει όλων των ανωτέρω εκτιμάται ότι η παρούσα συγκέντρωση δεν δύναται να προκαλέσει κάθετες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς στις άνω καθέτως επηρεαζόμενες αγορές (αγορά παραγωγής τσιμέντου και αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος) ούτε σε επίπεδο αποκλεισμού εισροών σε βάρος των ανταγωνιστών στην αγορά επόμενης βαθμίδας (έτοιμο σκυρόδεμα) ούτε σε επίπεδο αποκλεισμού των ανταγωνιστών στην προηγούμενη βαθμίδα (τσιμέντο) από την πρόσβαση σε πελάτες. Στην ανάντη αγορά δραστηριοποιούνται και άλλοι ανταγωνιστές της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ με υψηλά μερίδια, οι οποίοι έχουν μεγάλη παραγωγική δυναμικότητα και στους οποίους δύνανται να στραφούν οι εταιρείες παραγωγής σκυροδέματος. Εξάλλου, όπως προκύπτει τόσο από τις απαντήσεις ορισμένων εταιρειών παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος όσο και από τα ποσοστά των συνολικών αγορών τσιμέντου τα οποία αντιπροσωπεύει η ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ στους ως άνω νομούς, οι πρώτοι προμηθεύονται ήδη τσιμέντο (και) από τρίτους, ανταγωνιστές της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ. Περαιτέρω, η συγκέντρωση δεν μειώνει την ικανότητα των εταιρειών προμήθειας τσιμέντου να ανταγωνιστούν την νέα οντότητα στην αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος υπό την έννοια αύξησης του κόστους τους και αποκλεισμού τους από πελάτες, λαμβάνοντας υπόψιν το μέγεθος της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην κατάντη αγορά.

96. Για λόγους πληρότητας και ως προς την πρόκληση τυχόν συντονισμένων αποτελεσμάτων στις προαναφερόμενες αγορές, σημειώνεται ότι δεν υφίσταται καμία ουσιώδης μεταβολή των συνθηκών ανταγωνισμού ως αποτέλεσμα της υπό κρίση συναλλαγής που θα μπορούσε να καταστήσει πολύ πιθανότερο ή ευχερέστερο έναν ενδεχόμενο συντονισμό των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων. Τόσο ο αριθμός όσο και τα μερίδια και ο βαθμός συμμετρίας των ήδη δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων δεν πρόκειται να μεταβληθούν σημαντικά στις καθέτως επηρεαζόμενες αγορές, ούτε συντρέχει περίπτωση αποκλεισμού ανταγωνιστών από τις αγορές ή αύξηση του επιπέδου διαφάνειας σε αυτές, με αποτέλεσμα να παρέλκει περαιτέρω αξιολόγηση ενός τέτοιου ενδεχόμενου συντονισμού.

V.3.2 Αγορά αδρανών υλικών και αγορά παραγωγής σκυροδέματος

V.3.2.1 Κάθετες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς

V.3.2.1.1 Ενδεχόμενος αποκλεισμός ανταγωνιστών στην παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος από πρόσβαση σε αδρανή υλικά(εισροές)

Ικανότητα αποκλεισμού

97. Ως προς την ικανότητα της νέας οντότητας να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της στην παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος από την πρόσβαση σε αδρανή υλικά εντός ακτίνας 50 χλμ. από την μονάδα παραγωγής της Εξαγοράζουσας στη [...] στον νομό Αττικής σημειώνονται τα εξής:

98. Στην αγορά παραγωγής αδρανών υλικών και εντός ακτίνας 50 χλμ. του λατομείου στη [...] στον νομό Αττικής η Εξαγοράζουσα κατείχε το 2022 ποσοστό [15-25%]⁶⁵ (. Παράλληλα στην περιοχή της [...] στον νομό Αττικής δραστηριοποιούνται και άλλοι ανταγωνιστές στην

⁶⁵ Για τους σκοπούς εξέτασης των κάθετων επιπτώσεων της παρούσας συγκέντρωσης στις εν λόγω αγορές βλ. σχετικά για τον προσδιορισμό του μεριδίου αγοράς υποσ. 16.

παραγωγή αδρανών υλικών, όπως η [...]»⁶⁶. Περαιτέρω, η συνολική παραγωγή της LAFARGE σε αδρανή υλικά στο λατομείο [...] ανήλθε για το έτος 2022 σε [...] τόνους εκ των οποίων [...] δεν πωλήθηκε από την LAFARGE σε μονάδες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, οι οποίες βρίσκονται εντός της καθέτως επηρεαζόμενης αγοράς παραγωγής σκυροδέματος [...] της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στον νομό Αττικής⁶⁷. Ως εκ τούτου, η LAFARGE δεν θα μπορούσε ούτως ή άλλως να αποκλείσει τους ανταγωνιστές παραγωγής σκυροδέματος [...]. Σε κάθε όμως περίπτωση υπάρχουν αρκετοί εναλλακτικοί προμηθευτές αδρανών υλικών [...] στον νομό Αττικής, στους οποίους δύνανται να στραφούν οι μονάδες παραγωγής σκυροδέματος. Συνεπώς, η νέα οντότητα δεν έχει την δυνατότητα ούτε να αυξήσει κατ'αυτόν τον τρόπο το κόστος των παραγωγών έτοιμου σκυροδέματος, υπό την έννοια των υψηλότερων τιμών εισροών ούτε να δυσχεράνει την πρόσβαση σε αδρανή υλικά καθώς οι εν λόγω παραγωγοί είτε είναι καθετοποιημένοι⁶⁸ είτε δεν προμηθεύονται από αυτήν ενώ σε κάθε περίπτωση δύνανται να προμηθευτούν από άλλους ανταγωνιστές, οι οποίοι δραστηριοποιούνται εντός της ως άνω γεωγραφικής αγοράς.

99. Αντιστρόφως, η ΛΑΡΣΙΝΟΣ χρησιμοποιούσε τα αδρανή υλικά που παρήγαγε στο ιδιόκτητο λατομείο της [...] στον νομό Κορινθίας στις ιδιόκτητες μονάδες παραγωγής σκυροδέματος που διατηρεί [...] στον νομό Αττικής και [...] στον νομό Κορίνθου (ιδιοκατανάλωση) και ως εκ τούτου ουδεμία μεταβολή επέρχεται συνεπεία της συγκέντρωσης.

Κίνητρο αποκλεισμού

100. Ελλείψει της σχετικής δυνατότητας αποκλεισμού της πρόσβασης ανταγωνιστών της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην αγορά παραγωγής αδρανών υλικών, σε πελάτες (παραγωγούς σκυροδέματος), παρέλκει η εξέταση αν τα μέρη θα είχαν κίνητρο να αποκλείσουν την πρόσβαση σε πελάτες ή αν μια ενδεχομένη στρατηγική αποκλεισμού θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στην αγορά προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας.

V.3.2.1.2 *Ενδεχόμενος αποκλεισμός ανταγωνιστών στην αγορά αδρανών υλικών από πρόσβαση σε παραγωγούς έτοιμου σκυροδέματος (πελάτες)*

Ικανότητα αποκλεισμού

101. Ως προς την ικανότητα της νέας οντότητας να αποκλείσει τους παραγωγούς αδρανών υλικών- ανταγωνιστές από πρόσβαση σε πελάτες παραγωγούς έτοιμου σκυροδέματος αναφέρονται τα κάτωθι:

102. Στην κατάντη αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος υφίσταται μεγάλη βάση πελατών για τους ανταγωνιστές της νέας οντότητας στην παραγωγή αδρανών υλικών λόγω μεγάλου κατακερματισμού της. Οι ανταγωνιστές της νέας οντότητας έχουν την δυνατότητα να προμηθεύσουν με αδρανή υλικά πελάτες σε ακτίνα 50 χλμ. από [...] του νομού Αττικής συμπεριλαμβανομένης και της Μητροπολιτικής Αθήνας, [...], του νομού Κορινθίας. Εξάλλου, το μεγαλύτερο ποσοστό παραγωγής αδρανών ([...]%) του λατομείου [...], ιδιοκτησίας LAFARGE, ιδιοκαταναλώνεται και ακολουθούν ως πελάτες της με μικρότερα μερίδια, λοιπές εταιρείες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος⁶⁹, οι οποίες δραστηριοποιούνται στο σύνολό τους στη Μητροπολιτική Αθήνα.

103. Ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία η ΛΑΡΣΙΝΟΣ καλύψει το σύνολο των αναγκών της από την LAFARGE, η Εξαγοραζόμενη δεν αποτελεί σημαντικό πελάτη των

⁶⁶ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 2836/06.04.2023 επιστολή παροχής στοιχείων της Γνωστοποιούσας.

⁶⁷ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3322/27.04.2023 επιστολή παροχής στοιχείων της Γνωστοποιούσας.

⁶⁸ Interbeton

⁶⁹ Βλ. Γνωστοποίηση, Πίνακας 17 με τους μεγαλύτερους πελάτες του λατομείου Μάνδρας.

ανταγωνιστών της LAFARGE σε αδρανή υλικά, υπό την έννοια ότι αυτοί δεν πωλούν αδρανή υλικά στην μονάδα παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στα [...]. Η ΛΑΡΣΙΝΟΣ καλύπτει ήδη τις ανάγκες της από την ιδιόκτητη μονάδα αδρανών υλικών [...] στον νομό Κορινθίας (ιδιοκατανάλωση) και ως εκ τούτου οι ανταγωνίστριες εταιρείες παραγωγής αδρανών υλικών δεν θα απωλέσουν κάποιον υφιστάμενο πελάτη. Κατά συνέπεια, η συγκέντρωση δεν δύναται να οδηγήσει τις εταιρείες παραγωγής αδρανών υλικών σε αύξηση του κόστους τους για την πρόσβασή τους σε πελάτες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος καθώς δεν μεταβάλλεται η υφιστάμενη κατάσταση, συνεπεία της συγκέντρωσης.

Κίνητρο αποκλεισμού

104. Ελλείπει της σχετικής δυνατότητας αποκλεισμού της πρόσβασης ανταγωνιστών της ΛΑΡΣΙΝΟΣ στην αγορά αδρανών υλικών, σε πελάτες (παραγωγούς σκυροδέματος), παρέλκει η εξέταση αν τα μέρη θα είχαν κίνητρο να αποκλείσουν την πρόσβαση σε πελάτες ή αν μια ενδεχομένη στρατηγική αποκλεισμού θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στην αγορά προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας.

V.3.2.1.3 Συμπέρασμα

105. Εν όψει όλων των ανωτέρω εκτιμάται ότι η παρούσα συγκέντρωση δεν δύναται να προκαλέσει κάθετες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς στις άνω καθέτως επηρεαζόμενες αγορές (αγορά παραγωγής αδρανών υλικών και αγορά παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος) ούτε σε επίπεδο αποκλεισμού εισροών σε βάρος των ανταγωνιστών στην αγορά επόμενης βαθμίδας (έτοιμο σκυροδέμα) ούτε σε επίπεδο αποκλεισμού των ανταγωνιστών στην προηγούμενη βαθμίδα (αδρανή υλικά) από την πρόσβαση σε πελάτες. Στην ανάντη αγορά δραστηριοποιούνται πολλές εταιρείες παραγωγής αδρανών, στις οποίες δύνανται να στραφούν οι παραγωγοί έτοιμου σκυροδέματος. Εξάλλου, η νέα οντότητα δεν προμήθευε τους παραγωγούς έτοιμου σκυροδέματος εντός της ως άνω γεωγραφικής αγοράς στον νομό Αττικής. Περαιτέρω, η ΛΑΡΣΙΝΟΣ ιδιοκατανάλωνε ποσότητα των αδρανών υλικών που παρήγαγε στον νομό Κορινθίας για την παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος στις μονάδες της που διατηρεί στον νομό Κορινθίας και Αττικής και ως εκ τούτου οι παραγωγοί αδρανών υλικών δεν θα απωλέσουν υφιστάμενο πελάτη. Σε κάθε περίπτωση, στην ως άνω σχετική αγορά, δραστηριοποιούνται πολλές εταιρείες παραγωγής σκυροδέματος στις οποίες μπορούν να προμηθεύσουν τα προϊόντα τους.

106. Για λόγους πληρότητας και ως προς την πρόκληση τυχόν συντονισμένων αποτελεσμάτων στις προαναφερόμενες αγορές σημειώνεται ότι δεν υφίσταται καμία ουσιαστικής μεταβολή των συνθηκών ανταγωνισμού ως αποτέλεσμα της υπό κρίση συναλλαγής που θα μπορούσε να καταστήσει πολύ πιθανότερο ή ευχερέστερο έναν ενδεχόμενο συντονισμό των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων. Τόσο ο αριθμός όσο και τα μερίδια και ο βαθμός συμμετρίας των ήδη δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων δεν πρόκειται να μεταβληθούν σημαντικά στις καθέτως επηρεαζόμενες αγορές, ούτε συντρέχει περίπτωση αποκλεισμού ανταγωνιστών από τις αγορές ή αύξηση του επιπέδου διαφάνειας σε αυτές, με αποτέλεσμα να παρέλκει περαιτέρω αξιολόγηση ενός τέτοιου ενδεχόμενου συντονισμού.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Ολομέλεια, εγκρίνει ομόφωνα, κατ' άρθρο 8 παρ. 3 του ν. 3959/2011, την από 13.03.2023 (υπ' αριθ. πρωτ. 2151) προηγούμενη γνωστοποίηση συγκέντρωσης, η οποία αφορά στην απόκτηση αποκλειστικού ελέγχου από τη LAFARGE

BETON A.B.E.E επί της επιχείρησης ΛΑΡΣΙΝΟΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε, δεδομένου ότι η εν λόγω συγκέντρωση, παρ' ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 παρ. 1 ν. 3959/2011, δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες, ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές στις οποίες αφορά.

Η απόφαση εκδόθηκε την **5^η Μαΐου 2023**.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΙΑΝΟΣ

Αριθμ. οικ. 102

Διαβιβάζεται η υπ' αρ. 818/2023 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού για δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 22 Μαΐου 2024

Η Πρόεδρος
ΑΪΡΙΝ - ΕΒΕΛΥΝ - ΜΙΚΕΛΑ - ΜΑΙΡΗ ΣΑΡΠ